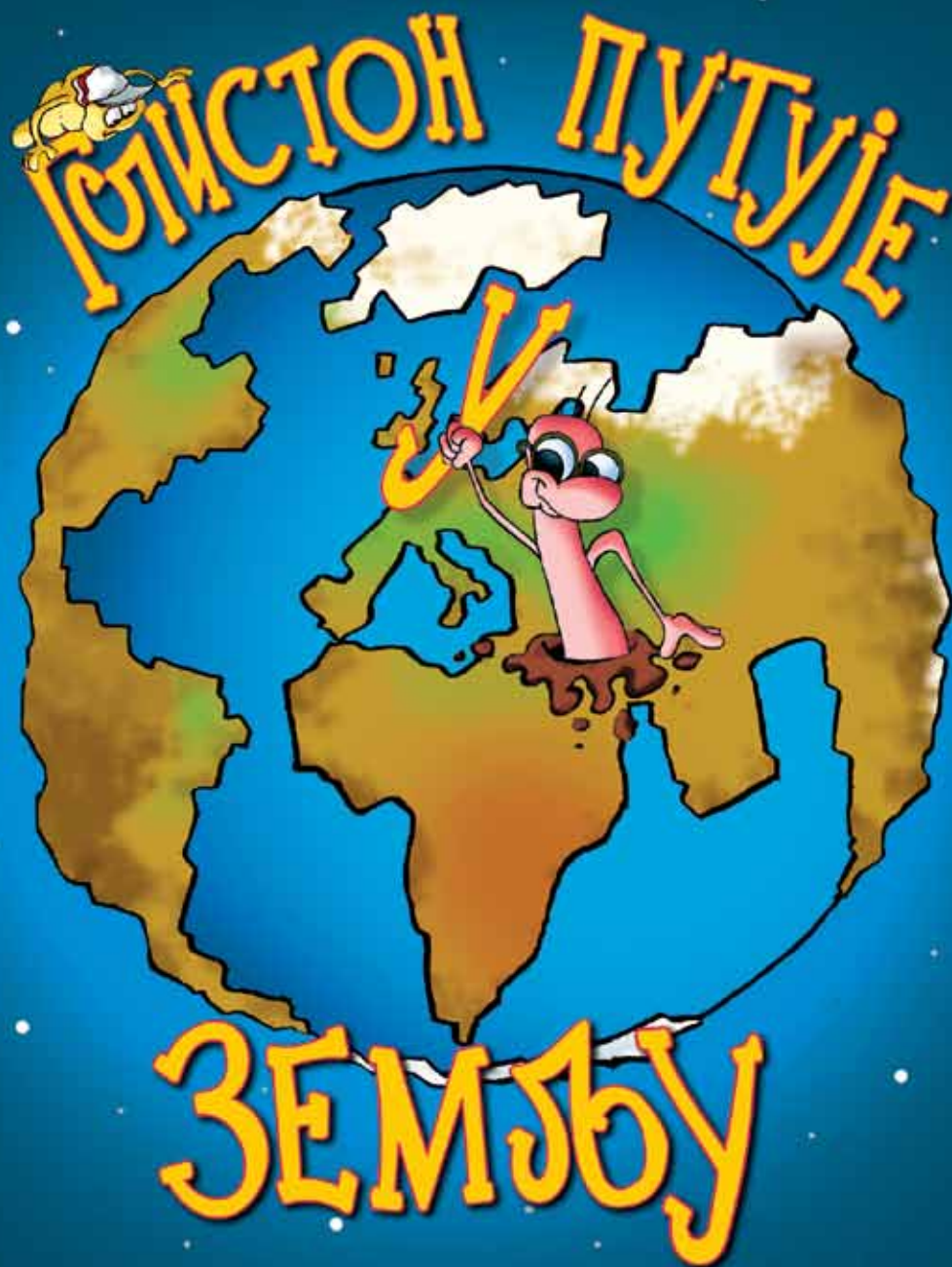

Драган Миловановић

Београд, 2011.

елико разгранато јабуково дрво скривало је у својој крошњи најлепшег, најрадоснијег и најрадозналијег црва на свету. Био је мали, дебелушкаст, са великим плавим очима и звао се Црвон. На пољани, пуној цвећа, лептира и буба није успевао да угледа свог најбољег друга Глистона.

Пискутавим гласом покушавао је да га дозове:

- ГГГГлистоооне !

Глас му се провлачио око зеленог лишћа, клизио до стабла а одатле ширио пољем преко сваке травке. Чудили се мрави овом необичном гласу, бубамаре и лептири су се узнемирили и само у круг летели. Једино су скакавци и зрикавци, скачући брзо и окретно са травке на травку, покушавали да ухвате Црвонов глас. Све у свему сви су учествовали у некој трци, збрци, скакању и фрци. У једном тренутку настао је чудан тајац. Истовремено су сви угледали Глистона, а он, као да није чуо ништа, ама баш ништа. Ужурбано и предано је паковао гомилу разних ствари у велики зелени ранац. Само се вртео и окретао, самог себе преслишавао, нешто записивао.

Све бубе су још више почеле да се чуде. И не само оне, почела је и трава да се чуди. Цвеће је заборавило да затвори своје латице, мада је сунце зашло и ноћ увелико најављивала свој долазак. Најзачуђенији је био Црвон. Нервозно је доле-горе шетао по јабуци, једноставно није знао шта да ради. Једва је сакупио храбрости да упита свог пријатеља:

- Хеј, Глистоне, шта радиш, да ли некуд путујеш?

Глистон се изненада окрену и погледа Црвона онако љутито, ваљда зато што га његов пријатељ узнемирава. Преврну очима, помери неколико ствари и седе полако поред ранца. Подиже главу ка небу и полузатворених очију, онако заносно поче да прича, као да рецитује неку песму.

- Ти, ја и сви наши другари живимо на **Земљи**, најлепшој планети у **Сунчевом систему**. Земља је једна нежна плава лопта, као зеница у твојем оку. На њој има река, планина, мора, сунца и снега, а понекад и кише. Све око нас припада **Земљи**. Она је твој и мој дом, али и оних птица што по небу лете, и свих риба што пливају у океанима и ових ливада и цвећа где се играмо. **Земља** нам даје живот, радост и лепоту. Имам жељу, велику као кућа, да упознам **Земљу**.

Да је видим, додирнем и осетим у сваком њеном делу, овде на ливади, али и у дубини, у њеном срцу. Ја много волим планету на којој живим. Али знаш, да би неког волео, мораш га добро познавати и разумети, као ја тебе. Зато сам одлучио да прокопам тунел кроз целу **Земљу**.

Црвон је био занесен гласом Глисона, па се мало трже када његов пријатељ стаде са причом и настави са паковањем.

- Шта ће ти тај велики ранац и лампа у руци? - бојажљиво га упита Црвон, не желећи да га даље узнемирава.

- У ранцу носим храну, воду, сијалице, каблове, батерије, инструменте, боце за кисеоник, бушилицу, лопату и специјално одело да се заштитим од топлоте. Знаш, тамо у дубини

Земље је много вруће. Лампа ми треба да бих видео пут. Унутра је мрак, као у неком подруму. Овај шлем ми служи да не повредим главу у тунелу и да на њега накачим лампу како бих рукама могао копати тунел.

Сви су били веома зачуђени. Није било више гужве, фрке. Неки тајац је завладао пољаном.

- А колико ћеш тамо остати? - упита Црвон бојажљиво.

- Не знам, можда док овде не падне први снег. Знаш, **Земља** је округла. Кад тунелом дођем на другу страну **Земље**, тамо ће бити пролеће док овде траје зима.

Црвон је био изненађен и мало тужан. Тихо, као да је себи говорио, упита Глисона:

- Значи, нећу те видети и чути дуго?!

- Ма не, нећеш ме само видети, одговори Глистон нервозно. Мобилним телефонима бићемо стално у вези. Причаћу ти шта видим, како ми је и ако ми затреба помоћ, да ми помогнеш. Могу ли рачунати на тебе?

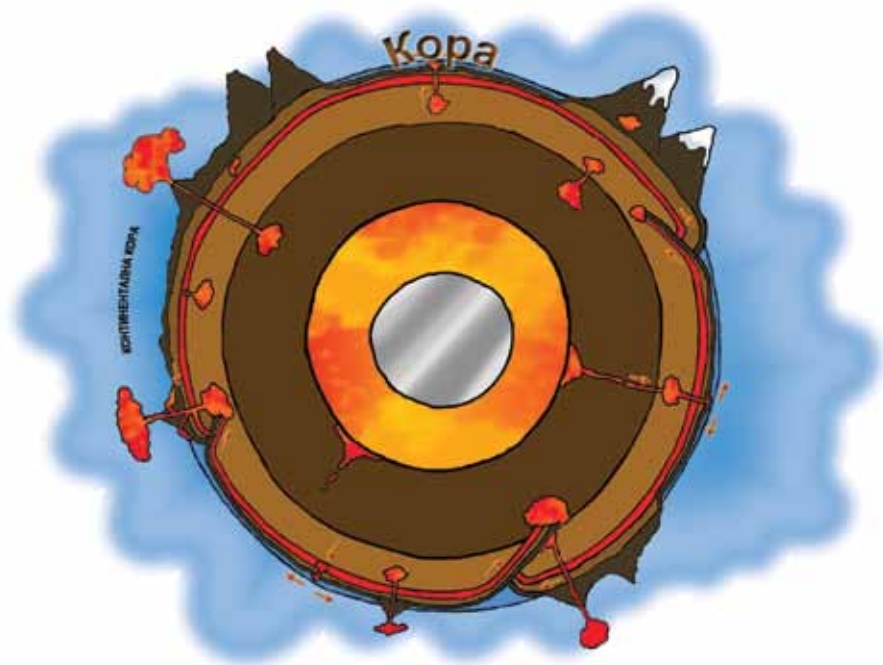
Црвону одмах засијаше очи, а преко лица развуче осмех:

- Свакако, ти си мој најбољи пријатељ. Када крећеш?

- Вечерас, после цртаног филма на телевизији.

- Желим ти срећан пут, јави се што пре и чувај се!

Окрете се брзо. Није хтео од туге да још једном погледа Глисона да му не би приметио сузе у очима. Уствари, био је тужан због расанка, али некако и срећан што има тако храброг пријатеља.

- Хало, хало, да ли ме чујеш? - усхићено је Црвон викао у слушалицу мобилног телефона и са нестрпљењем чекао шта ће даље чути.

- Да, да, добро те чујем! - одговорио је Глистон.

- Где се сада налазиш? - упита га Црвон.

- Још увек нисам много далеко од тебе. Као што знаш, ти и ја живимо на **Кори Земље** ...

- Како, како, каквој **Кори**? - изненади се Црвон.

- Ваљда знаш да је **Земља** као лопта?!

- Знам, наравно да знам, потврдно ће Црвон.

- Е, тај спољашњи део лопте, где су планине и реке зове се **Кора**.

- Добро, пусти сада **Кору**, где си ти сада? - поново га упита Црвон.

- Како је овде лепо!, - одговори му пријатељ. Ја сам у једној великој пећини кроз коју тече подземна река, а около су камене руже прелепих боја. Има и дебелих камених стубова на којима висе слепи мишеви. Они не воле светло, јер живе у мраку, па им моја батерија смета. Мало су се узбудили, па свуда наоколо лете.

- Драго ми је да си добро, брзо му одговори Црвон и одмах упита: Има ли риба у тој реци? Црвону је још увек дрхтао глас од узбуђења и среће што чује свог најбољег пријатеља.

- Ма не - кратко одговори Глистон, као да се мало наљутио због овог питања.

- У пећинској реци нема правих риба. Ту живе неки мали ракови, скоро провидни и много плашљиви.

- Да ли неко живи у пећини? - настави Црвон са питањима.

- Скоро да нема никога. Видео сам неколико паукова и буба. Замисли, они цео живот проведу у мраку, па када их осветлиш, уплаше се и побегну у рупе да их не ухватиш. Овде јесте мрак, али није страشان, ваљда сам се и навикао. Нема, уствари, кога да се бојиш.

- Како идеш, ходаш ли, или пузиш? Има ли ту неки пут?

- Има, понекад је широк и висок као учионица у школи, али је понекад толико мали и узак да морам да пузим. Користио сам и уже да бих се попео на горњи део пута. Завезао сам га за један дебео стуб и пентрао се, као уз бандеру. Извини, морам да ставим мобилни у џеп па ћемо

на кратко прекинути разговор. Јавићу ти се чим препливам ово мало језеро.

- Молим, какво језеро, колико је, да ли је вода хладна? Црвонов глас био је истовремено и радознао и забринут.

- Није велико, као кошаркашко игралиште. Вода је хладна и провидна. Овом мојом лампом видим дно од камења.

- Откуд та вода, је ли дубока? Пази да се не оклизнеш и упаднеш, настави Црвон.

- Не, не брини, мој другару. Дозволи да ти одговорим одакле језеро. Али, прво да ти објасним како настаје пећина. Знаш, **Земља** је жива планета.

- Па, како то мислиш жива, не разумем? - изненада га прекину Црвон.

- Лепо, Сунце својом топлотом, ветар, киша и снег стално делују да површина **Земље**, где ти и ја живимо буде равна, без брда и планина. Зато имаш шљунак и песак у долини реке који су дошли са врха планине.

- Хеј, стани мало, како дошли са врха планине? - прекину га Црвон.

- Тако, лепо - настави Глистон. - Од сунца и кише стена на врху планине се распада и њене мале комаде носи поток до реке у долини, а река их донесе на обалу. Ти се онда на плажи играш у шљунку и песку, правиш куће, тврђаве, тунеле, или нешто пишеш.

- А, сад разумем зашто је шљунак заобљен, као кликер!

- прекину га Црвон. - То су уствари комади стена који су се скотрљали чак са планине и зато су округли.

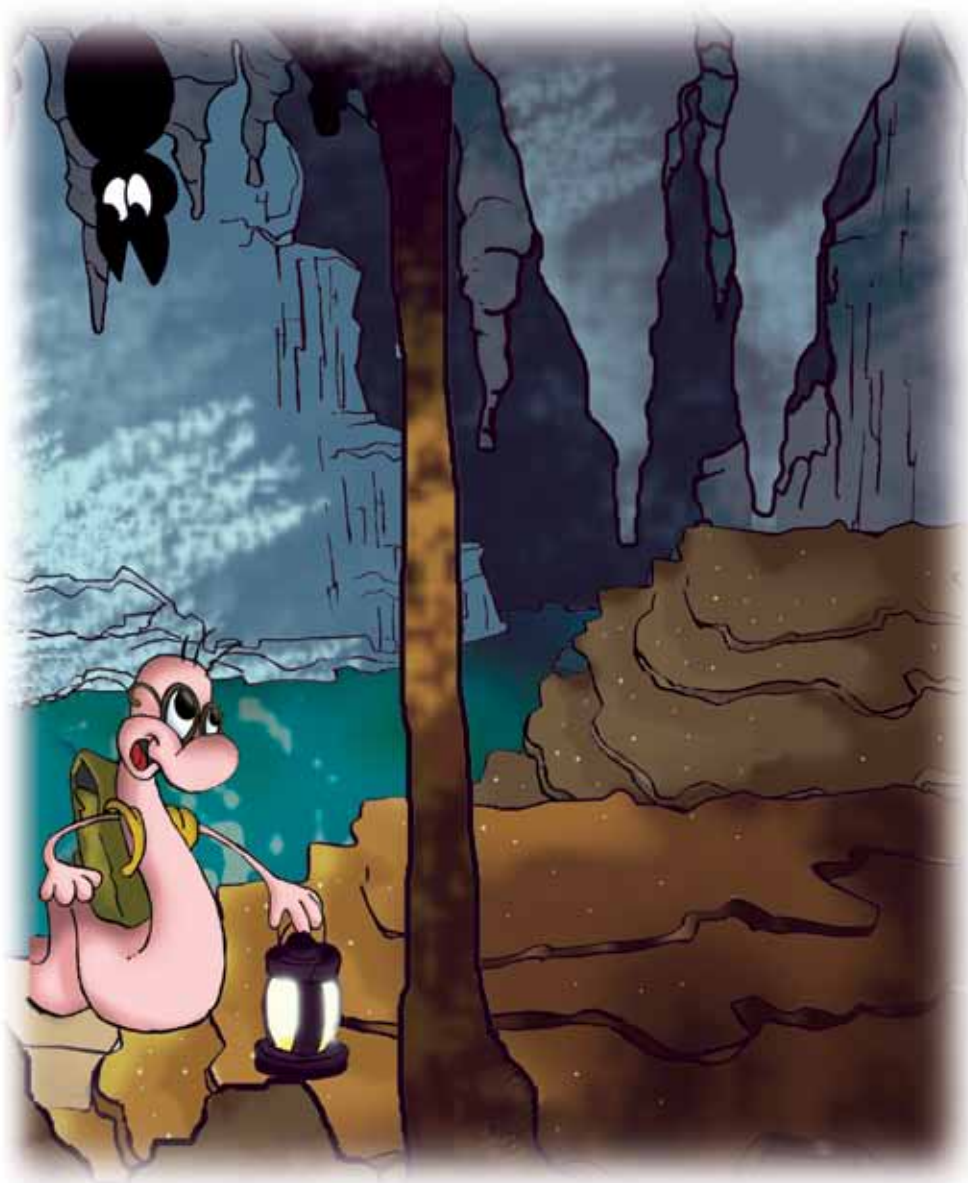
- Браво, браво, добро си се сетио, то и ја нисам знао ратко, одговори Глистон. - Него, да наставим... имамо Сунце које нас греје, пада киша, снег, дува ветар. То су **Спољашње силе** које делују свуда око нас да би **Земља** била равна, без узбрдица и низбрдица. Са друге стране унутра, у **Земљи**, делују друге силе које померају стене горе доле, или их кидају, савијају, увијају и тада се стварају планине. Зато имамо и вулкане. То се зову **Унутрашње силе**, јер су унутра у **Земљи**.

И те две силе се непрекидно боре, као они боксери у рингу, једна кида и савија стене, ствара брда и планине, а друга хоће да све буде равно, као двориште у школи. Зато се облик Земље непрекидно мења, а кажу научници, знаш, то су они што стално уче и никад се не играју, да зато и има живота на њој. И пећине су пример борбе ових сила. Прво се унутрашњим силама близу површине Земље стене померају, ломе, кидају, дробе. Понекад то деловање унутрашњих сила осећамо као земљотресе када се све око тебе дрма и тутњи. Тако су ми причали тата и мама. Да ли разумеш?

- Да, да - климао је Црвон главом, мада му још увек није било јасно како изгледају те унутрашње силе.

- Због унутрашњих сила стене се на планинама кидају и ломе и тада се стварају велике пукотине и рупе и то су, уствари, пећине. Али, сачекај, молим те, да погледам шта пише у књизи о Земљи коју сам понео са собом да читам пре спавања... Да, да то сам и мислио, настави Глистон, - пећине се јављају само у стенама које се зову кречњаци. Од њих се добија креч којим се зидају куће и солитери, по томе су и добиле име. Када вода пролази кроз пукотине у кречњацима, она их раствара правећи у њима још веће пукотине и рупе разних облика, као тањире, каде и лонци, знаш, то је оно у чему мама прави ручак. Али су оне понекад велике као кућа, још и веће, буду и као велика биоскопска сала. На другим местима, обично на зиду или плафону тих кречњачких пукотина и рупа, па и на месту где сада ходам, вода то што је растворила исталожи правећи велике завесе предивних боја, као оне у позоришту ...

- Разумем, разумем... - прекину га нестрпљиво Црвон очекујући наставак приче.

- На плафону пећине су, како да ти објасним? ... - мало збуњено застаде Глистон. - Знаш, кад је зима па се на крову направе леденице. Е, тих леденица има по плафону колико хоћеш, а неке су веће и од тебе и од мене заједно. Замисли, има их и на поду, само су мало дебље и мање од оних на тавану.

- Па, одакле оне ту? - опет знатижељно упита Црвон.

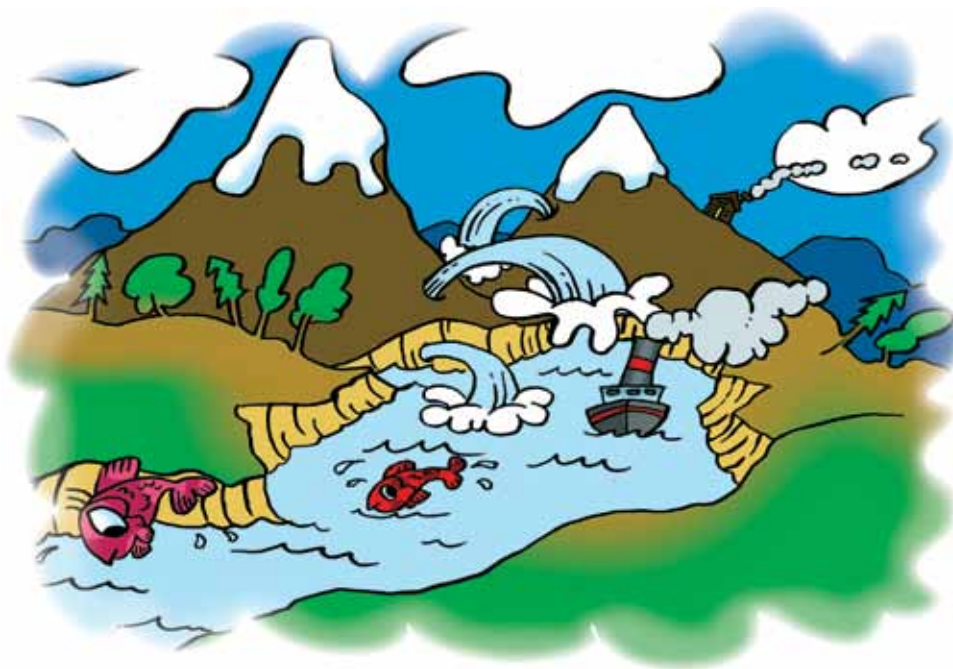
- Ех - одговори Глистон поносно, као да се правио мало важан - вода која је растворила кречњак стално капље са таванице на дно пећине. Део оног што је растворила исталожи на тавану, стварајући оне леденице, а и из капи које падну на дно пећине исталожи се остатак када настану ове мале и дебеле леденице између којих понекад пролазим. Једну леденицу са тавана сам случајно поломио, замисли, у средини је шупља, знаш, туда пролази вода са раствореном стеном.

- Има људи који се баве проучавањем пећина - настави причу Глистон - то су спелеолози. Оне леденице на тавану називају сталактити а ове са дна сталагмити. Када таложење траје дуго, онда се леденице са тавана и ове мале дебелуце са дна споје стварајући велике стубове, дебље и више од бандера у нашој улици. - Еј, другару, мало сам се уморио. Јавићу ти се сутра чим се пробудим, нервозно и мрзовољно рече Глистон са жељом да прекине разговор.

- Не, немој да прекидаш молим те, завапи Црвон.

- Само ми реци одакле језеро усред пећине?

- Боже, како си понекад досадан - прекину га Глистон -

Рекао сам ти да вода пролазећи кроз пећину раствара и еродује стену.

- Па, шта ти је то еродује? - прекину га Црвон.

- То ти је кад вода струже и струже стену. Ваљда знаш да су кањони и клусуре настали ерозијом стена.

- Знам, знам - смирено ће Црвон, не желећи свађу са својим другаром, иако му још увек није било јасно како вода може да струже стену.

- Е, када вода иструже стену, створе се рупе и ти велики лонци у којима се вода задржава правећи мало језеро. Тога има често у пећинама које имају воду - мудро закључи Глистон.

- Одакле вода у пећинама? - упита Црвон смиренијим гласом, јер му је сада било много јасније.

- Када падне киша на планинама, она прође кроз мале пукотине и прслине у стенама које је врло тешко приметити, јер се обично не виде од траве. Планине су, као што знаш, огромне. Мораш данима да ходаш да би их препешачио. Са тако великог простора вода се у пећини сакупи, као у некој кади.

- Да ли она ту и остане? - прекину Црвон Глистона.

- Не, не, вода прође кроз пећину и опет изађе напоље као неки извор или мала река од које касније настане велика река. Све велике реке су на почетку мале и почињу као извор. Касније им се на путу придруже друге мале реке и тако настане велика река. Као Сава, Дунав, Нил, Амазон, Жута Река и многе друге.

- Рекао си ми да си уморан? Када ћеш да једеш и где ћеш да спаваш?

- Уморан сам и одморићу се чим препливам језеро. Спаваћу поред једног цвета у кадици, као за бебе.

- Да ли се бојиш? - упита Црвон бојажљиво.

- Не, не. Овде нема никога. Навикао сам на мрак и лампу. Док будем спавао, нећу је сасвим угасити. Лепше је када нешто видиш око себе, знаш, као кад легнеш у свој кревет па кроз прозор видиш дрво, бандеру и звезде на небу... - Лаку ноћ, друже!... И број звезде уместо мене. Ја их овде немам. Мало ми и недостају. Али сам срећан што имам тебе да поделим све ово што осећам и што знам да ћеш ми увек помоћи када затреба. Је ли тако?

- Да, да... - климао је Црвон главом као да је Глистон преко пута њега, а не далеко, у дубини **Земље**. Отишао је у кревет и угасио светло.

- Ало, ало, добро јутро! Јеси ли будан?

- Да, да, будан сам - промрмља Глистон буновним гласом, јер се није ни честито пробудио, али да ти кажем, овде нема јутра. Светло је исто као и кад сам заспао и тако ће бити све док не будем прокопао тунел кроз целу **Земљу**. Прво идем да се умијем, на оном језеру које сам јуче препливао. Морам да штедим воду коју сам понео. Знаш, на путу ка **Језгру Земље** неће је више бити.

- Извини што сам те пробудио, али није ми жао. Једва чекам да чујем твој глас и сазнам да си добро. Него, да не заборавим да те питам, зашто воде неће бити кад идеш дубље у **Земљу**?

- Зато што кад копаш ка језгру **Земље**, стене су све тврђе и немају пукотине где би вода могла да прође са површине и из планина као овде у пећини ... Сада ћемо да прекинемо везу, морам да копам даље - ужурбано ће Глистон.

- Чекај мало, молим те. Само ми објасни како то копаш и је ли ти тешко?

- Уф, што си досадан! Укратко ћу ти објаснити... Прво електричном бушилицом направим рупе у стени, па у њих ставим експлозив...

- Да ли знаш шта је експлозив? Не знаш?... Он ти је као мања шипка или свећа. Ставим га у рупу, коју сам избушио, затим запалим фитиљ и склоним се на безбедно место да ме камење после експлозије не би повредило, јер лети на све стране. Затим лопатом прочистим и направим пролаз. Хајде, здраво, јавићу ти се чим будем направио паузу да се одморим - и прекину везу.

Црвону је било жао што није могао да даље прича са својим пријатељем, али га је разумео. Тамо је тешко. Мора пуно да копа, а нема ко да му помогне.

- Хало, хало, да ли ме чујеш, шта радиш? Шта, не разумем, гледаш цртани. Извини, заборавио сам да је сада на **Земљи** вече и време за кревет. Ја сам баш завршио копање и много се уморио - задихано је причао Глистон.

- Има ли нечег интересантног, шта си видео? Причај ми, знаш да сам нестрпљив.

- Има, има, свакако. Ја се још увек налазим у **Кори Земље**... - и нагло застаде. Хоћеш ли да ти прочитам шта пише о **Кори** у књизи о **Земљи**? - упита Глистон.

- Наравно да хоћу, рече Црвон.

- **Кора** се састоји - читао је Глистон - од разних стена и уствари је као љуска јајета, танка, и крхка. Тамо где су планине дебела је неколико десетина километара што можеш да прођеш за мање од један сат аутомобилом...

То се зове **Континентална кора** јер се налази на континенту, на пример Европи где ти и ја живимо, у Африци где има лавова, па у Аустралији.

- Да, да, знам где има кенгура! - прекину га Црвон.

Не обазирјући се на то, Глистон настави: - **Кора** у океанима је много тања, само неколико километара, а на неким местима је дебела као највиши солитер у граду....

- Она се зове **Океанска кора** - прекину га Црвон.

- Да, да ! - настави Глистон мало гласније да га Црвон не би поново прекинуо: - У **Кори** имаш разних стена у којима има руде. - Аха - изненада застаде - а сада да те питам: да ли знаш шта је то руда?

- Па, нормално да знам - одговори Црвон као да га није изненадило ово питање. Руду копају рудари у рудницима и из ње добијају гвожђе, бакар, олово. Они се зову метали, јер кроз њих пролази струја, а кроз дрво не пролази. Метала имаш свуда, у сваком аутомобилу, у било којој машини, па и у тој бушилици којом бушиш стену.

- Браво, браво, рече Глистон - како ме понекад одушевиш, а понекад...

- Боље да не причамо о томе. Па добро, ми смо другари, морамо мало и да се свађамо. Баш би било досадно да све исто волимо и да све исто мислимо.- А шта си данас радио? - прекину га Црвон.

- Прво сам ископао доста камења - настави Глистон - и када сам лопатом чистио тунел, у једном малом парчету стене видео сам нешто сјајно.

- Како сјајно, које је боје? - са нестрпљењем упита Црвон.

- Жуте, и сјајно, баш као злато. - одговори Глистон надахнуто.

- Хеј, можда и јесте злато! - Ура, открио си рудник злата! Бићеш богат! - викао је Црвон.

- Ма не - смиривао га је Глистон. - То је руда из које се добија бакар. Од њега се праве жице за струју и многе друге ствари.

- Па, зашто је руда жуте боје? Има ли можда злата? - нервозно је питао Црвон .

- Жуте је боје, јер има сумпора - поче Глистон стрпљиво да одговара.

Као да се тако осећао некако старији и поноснији. Било му је и драго што је његов пријатељ Црвон увек био заинтересован да нешто упозна, научи.

- Када ту руду ставиш у топионицу - настави Глистон причу - издваја се сумпор, па зато из оних великих димњака излази жути дим. Он је штетан по здравље људи. Због тога

се морају ставити специјални филтери да се заштити ваздух који удишемо. Питаш ме за злато. Има ту и злата. Али се оно јавља у ситним зрнима, величине главе комарца. Да би добио килограм злата, мораш да истопиш много руде.

- Причај ми шта још има тамо - нестрпљиво ће Црвон. Тако бих волео да сам са тобом и да и ја то видим.

- И мени је жао, али покушаћу да ти опишем... - Глистон је рашчистио комаде руде око себе да би сео и наставио причу. - То су траке руде и камена, као торта, мало чоколаде а мало воћа. Тако је овде мало камена, мало руде, па се то смењује.

- Није ми сасвим јасно, колико је то велико, дебело? - настави Црвон са питањима.

- Ово што сам прокопао и није велико. Траке са рудом су широке као онај твој сто за компјутер. Не знам колико су траке дугачке, јер видим само оно што сам откопао. Та истраживања колико има руде и где се она налази раде геолози. Тата мог другара је геолог. Испричаћу му шта сам видео чим изађем на другу страну **Земље**. Баш ме интересује шта он мисли о томе. - Хеј, стани, стани! - Глистонов глас је постајао све гласнији и гласнији. - Па ово је стварно фантастично! У једној рупи, не великој, могао би у њу да се увучеш и спаваш, ух не могу да верујем.

- Причај ми, причај, шта видиш - нервозно ће Црвон.

- Баш штета што ниси овде да уживаш. У тој рупи су кристали минерала предивних облика и боја, зелени, жути, бели, црвени, плави и бљеште, као они драгуљи из приче о Аладину.

- Колики су, како изгледају, причај ми, причај! - нестрпљиво ће Црвон.

- То су коцке, пирамиде, лопте. Један бели минерал је као јеж, а други, одмах до њега, као коцке наслагане једна на другу без неког реда. Има и лоптица, кликера, птичијих репова, зуба. Баш је предивно.

- О, боже, откуд то ту? - са неверицом упита Црвон.

- То су руде гвожђа, бакра, олова, цинка и других метала. Оне настају

таложењем из топле воде. - рече Глистон.

- Како из топле воде? Ти ме стално збуњујеш. Да ли ти мало и измишљаш, а није ваљда вода из бојлера руда? - упита Црвон готово неверљиво.

- Ма не ... не отресито ће Глистон - као да се изненадио на реакцију Црвона. - То је вода из магме која се охладила у дубини **Земље**. Она је имала растворену руду. И када је кренула ка површини **Земље**, охладила се и у пукотинама околних стена исталожила руду.

- Зашто је исталожила? - прекину га Црвон.

- Зато што се руда раствара само у топлој води. Када се охлади, руда се исталожи. Знаш, то ти је као када једеш топлу и хладну супу. - одговори Глистон.

- Да, да сећам се... Када је супа топла баш је лепа, а када

се охлади онда она маст плива по тањиру, јер није више растворена у води... Фуј, фуј, баш је гадно! О боже, како су неке ствари просте, а неке богоми и нису... А кристали, како су они настали? - настави Црвон са питањима у којима се још увек осећала неверица.

- Када топла вода са рудом наиђе на неку велику и широку пукотину у стени, као неку малу пећину, она се на том месту задржава и спорије хлади. У тој пукотини било је довољно простора да из воде у којој је растворена руда израсту кристали. Они се увек стварају када имају слободан простор да би могли да расту. Узећу неколико кристала - рече Глистон.

- Понеси и један за мене, онај жути који је као коцка, замоли га Црвон.

- Ево, узео сам и један за тебе. Поклонићу ти га када се будемо видели, али то неће бити скоро. Мораш бити стрпљив. Иди сада и спавај. Лаку ноћ!... Ја ћу такође овде да легнем, међу кристале. Осећам се као да сам на некој планети изграђеној само од кристала. Позови ме када се

пробудиш, јер ја овде не знам када је дан, а када је ноћ.

Здраво!

- Ало, ало! - забринуто је понављао Црвон. - О, Боже, није се ваљда нешто ружно догодило, ало, ало!

- Ало, ало, овде сам, све је у реду - одговори Глистон и настави - све је у реду.

- Баш сам се забринуо, рече Црвон. Зовем те још од када сам се пробудио, а ти се не јављаш. А сад је време ручку. Шта радиш, како си?

- Извини, - одговори Глистон, имао сам проблема са оделом. Нисам могао да га лепо обучем. Било је упаковано и изгужвано. Као наше пицаме које остављамо по кревету, столици, поду.

- Каквим оделом, не разумем? - збуњено ће Црвон.

- Оним што сам га понео, рече Глистон.

- Шта ће ти одело, па нећеш ваљда да идеш на неки рођендан? - упита Црвон.

- Ма, какав рођендан, знаш да овде нема никога а никада и нисам волео да облачим одело. Увек ме је нервирало. Када га носиш, не можеш да трчиш, лако се испрљаш, мама то одмах примети и ето неприлике.

- Него, да не дужим, одело ми треба јер овде постаје јако

топло. Знаш, што год идеш дубље у **Земљу**, ближе **Језгру**, све је топлије и топлије. **Земља** је у том делу изграђена од стопљених метала. Одело ми служи да се заштитим од топлоте.

- Како знаш да ће бити топлије и топлије, да ће бити теже и теже? Ти стварно понекад измишљаш - опет ће Црвон.

- Ма не, другару мој, баш ти читам из ове књиге. О **Земљи** се пуно зна, мада изгледа не баш све. Прво су људи веровали да је **Земља** једна велика плоча, па да је млада и тако даље, али је тек пре око 250 година један геолог из Шкотске, Чарлс Луел... и одједном застаде и упита: Да ли знаш где је Шкотска?

Црвон изненађено потврди главом и муцајући одговори: - Знам, знам, горе на северу код Енглеске, они праве онај чувени виски што мој тата воли да пије.

- Браво, браво! - настави Глистон. - Овај познати истраживач природе дао је основе за науку о **Земљи** која се зове геологија. Замисли колико је он био паметан када је још пре 250 година утврдио да је **Земља** врло стара. То су потврдили и научници који сада проучавају **Земљу**, геолози.

- Да, да... - изненада застаде и упита: - Да ли знаш колико је **Земља** стара?

- Ма наравно да знам - потврдно Црвон климну главом. Око четири и по милијарде година али не знам како су израчунали и колико је то дуго.

- Да ти кажем, и о старости **Земље** пише у овој књизи коју сам понео. - рече Глистон.

- Баш ме та књига нервира - љутну се Црвон - купићу је данас по подне када се вратим из школе.

- Не, немој је купити, молим те, то сам планирао да ти поклоним за рођендан. Знам да није лепо говорити о поклону унапред, али ми смо другари, па ћеш ми опростити. Важи?

- Важи, али ме стварно нервира, веруј ми! Да наставимо ми са оним кристалима - скрену тему разговора Црвон. - Да ли си ископао неке нове кристале, какве су стене, има ли воде, да ли ту неко живи... - наставља Црвон са брдом нових питања.

- Сада се налазим у **Горњем омотачу Земље**, који је одмах испод **Коре**. Изграђен је од црних стена које су много тврде. Овде нема више онако лепих кристала и овде нико не живи.

- Како знаш да си у **Горњем омотачу**, а не у **Кори**? Нема ваљда ту нека врата на којима пише **Горњи омотач**, као, као... - мало застаде - као кад треба да идеш код директора у школи а оно на вратима пише директор...

- У књизи... започе Глистон.

- Не, не, не помињи ми књигу! - прекиде га Црвон.

- Добро, добро... настави Глистон да му прича као да не чита из књиге. - Кад изађеш из **Коре** и уђеш у **Горњи омотач** стене су црне, нису онако шарене као у **Кори**. И много су тврде. То осетим када бушим. Морам много јаче да притиснем да бих кроз њих прошао. Место докле је **Кора** а где почиње **Горњи омотач**, открио је велики научник Андрија Мохоровичић, поче да сриче Глистон. - Он је рођен у Хрватској, на Јадранском мору куда ти и ја идемо на летовање.

- Изгледа ми да ти читаш књигу - примети Црвон.

- Не - одговори Глистон. - Мало сам се закашљао, овде је загушљиво, није као код тебе у соби.

- Добро, добро, са неверицом га прекину Црвон. - И шта је тај Андрија Мохо...

- Мохоровичић - настави Глистон. - Он је открио да када идеш све дубље и дубље у **Земљу** прво имаш **Кору** изграђену од разних стена које нису много тврде и чврсте.

- Па шта су ти то стене? - упита Црвон.

- У књизи пише, не, не извини... стене су, уствари, камење које можеш да нађеш на свакој планини, али немој ово да кажеш неком геологу, можда се и наљути, ко зна. Место где престају те разне стене из **Коре** и почињу ове црне и тврде стене зове се **Мохоровичићев дисконтинуитет** - поче да замуцкује Глистон. Морам да ти признам да ја ипак читам књигу.

- Баш сам то и мислио. И шта даље пише? - нестрпљиво ће Црвон.

- Ништа, да је тај Мохоро... граница између **Коре** и **Горњег омотача** и да га скраћено називају Мохо дисконтинуитет, а види, види ово дисконтинуитет значи прекид. Зашто не напишу онда Мохо прекид? - Баш су ти научници неки чудни људи - рече Глистон.

- Има ли бар воде у **Горњем омотачу**? - упита га Црвон.

- Не, нема - одговори нестрпљиво Глистон. - Хеј, стани, шта је ово?! Не могу да верујем. Из зида тунела који сам управо ископао почела је да цури лава.

- Лава, па то је немогуће. Е, сада сам сигуран да измишљаш. Откуд лава у дубини **Земље** када се она јавља само у вулканима? - Да ли си сигуран да је то лава? Можда

је то нека густа црвена вода...? - сумњичаво упита Црвон.

- Ма не, другару, веруј ми. Ово је магма а то је уствари лава која се јавља у дубини **Земље**. Овде, где се налазимо, је врло висока температура, па се стене стапају и тако се створи магма која дуж пукотина изађе на површину **Земље**. Тада је видимо као вулкане, ту магму на површини називамо лава. Сачекај да поново погледам књигу шта пише А да, сада разумем! Ја се налазим у делу **Горњег Омотача Земље, астеносфери**... Уф како ружна реч, ништа ми не значи, а она је изграђена пола од магме, пола од стена, онако мешано, као када у млеко ставиш кекс за доручак. - Слушај пажљиво шта даље пише... Део Земље изнад **астеносфере** до наше куће, где си сада ти зове се **литосфера**. Ни ова реч није лепа, али се лакше памти. Чекај да поново прочитам... - поче Глистон нешто да мрмља у браду. - Да, да, то значи да је литосфера део **Горњег омотача**, изнад **астеносфере**, и цела **Кора** на којој се ти сада налазиш.

- Изнад које **Коре** мислиш, **Океанске** или **Континенталне**? - изненада ће Црвон.

- Ма откуд ја знам. Сачекај...

- Знам, знам само да погледаш ту твоју књигу и да се опет правиш паметан. Нема везе, добићу и ја ту књигу и... тријумфално рече Црвон.

- Чекај, постоје **Континентална** и **Океанска литосфера**, као **Океанска** и **Континентална кора**...?

- То знам! **Континентална кора** и део **Горњег омотача** до **астеносфере** је **Континентална литосфера**. Она је

дебела неколико десетина километара. **Океанска кора** и део **Горњег Омотача** до **астеносфере** зове се **Океанска литосфера**. И она је много тања. А да ли то значи да је **Горњи Омотач** само до **Коре** тј. до Мохо ди, ди... како се оно зваше? - упита Црвон.

- Да, управу си, **Горњи омотач** је до **Мохо дисконтинуитета** - допуни га Глистон.

- Него да те питам, да ли се сећаш када нам је онај наставник са наочарима дошао у госте да нам прича о вулканима? Помињао је **Омотач, Језгро литосферу, Кору**.

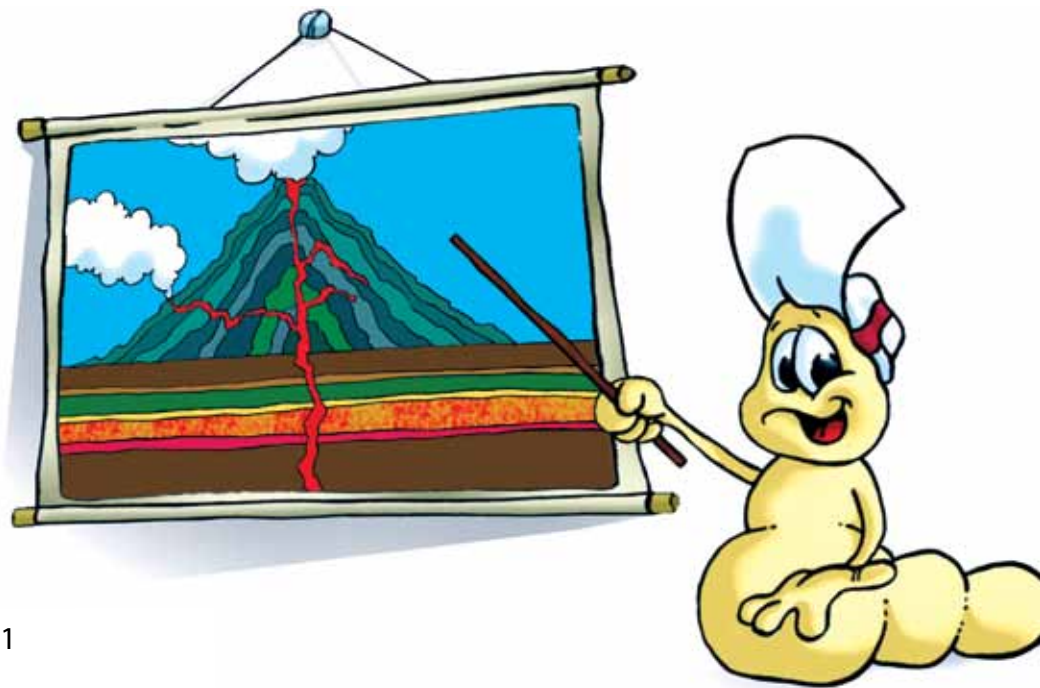
- Не, не сећаш се - само-уверено је настављао Црвон. Ниси ваљда спавао? Знаш када нам је рекао када идеш ка **Језгру Земље**, све је топлије и топлије и да у **омотачу** има трака која је изграђена од магме и стена, онако полутечна и да се зове **астеносфера**...?

- Да сећам се, одговори Глистон несигурно, као да се није сетио ни наставника који је био у њиховој школи. - Уф, ала је топло настави Глистон. - Једва издржавам, сва срећа што имам одело које ме штити од топлоте иначе бих се сав испекао.

- Мало сам забринут, надам се да се неће ништа непред-

виђено догодити. Баш бих волео да сам са тобом. Има ли ту експлозија као кад су ерупције вулкана на површини? - у истом даху настави Црвон са питањима.

- Нема, нема, јер је у дубини **Земље** све затворено као кад заврнеш поклопац на флаши Кока-Коле, па гасови не могу да изађу... У овом делу **Земље** се заправо рађају вулкани. Али када магма дође близу површине **Земље** где има пукотина, вода и гасови се ослободе из магме изазивајући експлозију која може бити врло опасна по људе... Да ли се сећаш кад смо гледали на телевизији ону ерупцију вулкана. Како је грмело и пуцало! Било је врло опасно али су се људи на време склонили и спасли своје животе. Куће су им биле запаљене и срушене, али су они сазидали нове. Важно је да су преживели.

- Молим те, чувај се! - забринуто рече Црвон. - Ако не можеш даље, врати се. Можда бих ја могао доћи да ти помогнем?

- Хвала, чуваћу се и идем да наставим са копањем. Немој да долазиш. Сада смо далеко један од другог. Треба ти и опрема. Не, не брини, биће све у реду. Јавићу се чим изађем из ове магме.

- Хало, хало, да ли ме чујеш? Хало, хало! - викао је Глистон безброј пута.

- Чујем те... промрмља Црвон, али спавам, овде је ноћ.

- Извини, нисам гледао на сат. Знаш, овде је увек мрак па сам се мало заборавио. Баш ми недостаје светлост сунца, боја шуме, реке и улице. Ево ме поново у црним, тврдим стенама које се тешко копају. Овде баш нема ничега, ама баш ничега. Све око тебе је црно и јако топло. Тешко је то описати да би разумео. Сав сам се ознојио, као после фудбала у школском дворишту. Овде, нажалост, нема купатила. И оно ми недостаје, мада га баш и не обожавам... Знаш кад те мама после вечере тера да се купаш, па да переш зубе. Уф, како је вруће, све ти испред очију некако трепери. Без одела заиста не бих издржао. На овој температури ниједно живо биће не би преживело... Ау, шта је ово? Ура, изгледа да сам нашао дијамант! - усхићено ће Глистон са отвореним устима и не верујући сопственим очима.

- Јесте, ма јесте, самоуверено је себи понављао... - Он је, он је, провидан, облика као мала пирамида, величине дирке на мобилном телефону.

- Јеси ли сигуран да је то дијамант? Откуд он ту? То није могуће - збуњено је Црвон мумлао у слушалицу узбуђен као и Глистон.

- Јесам, јесам и јесам. Тврд је, и врло је леп. Знаш, то је најтврђи минерал у природи. Он се користи за накит и врло је скуп. Када је мање леп, ставе га на врх бургије и тако се лакше буши друго камење и стење. И ја на својој бургији имам дијаманте. Да ти кажем, дијамант је чудан минерал ... - настави своју причу Глистон имитирајући наставника који је био у њиховој школи и причао о природи. Настаје на врло високим притисцима и температурама и зато га овде има. Ја се још увек налазим у **Спољашњем омотачу Земље**. Него, да наставим. Дијамант је по саставу угљеник и, замисли, исто као и графит.

Да ли знаш шта је графит? Да, да, то је она мина у оловци којом сваки дан пишемо. У свету постоје и фабрике које производе дијаманте од графита. У специјалним пећима где су високи притисци и температуре они ставе графит који пређе у дијамант. Тај вештачки дијамант није тако леп као онај у природи, али је такође тврд, па се баш тај користи за бургије којима се буши стена. Да ли ме разумеш?

- Не баш, рече Црвон. - Не разумем у чему је онда разлика између графита и дијаманта, када су истог састава и како то

да графит може да пређе у дијамант? Сви би то радили и били би богати.

- Да, у праву си, али су те пећи у којима се постижу врло високе температуре и притисци да би графит прешао у дијамант веома, веома скупе. А да, да сад разумем, значи, опет је дијамант скуп.

- Драго ми је да разумеш. Него да наставим причу о графиту и дијаманту. Разлика између њих је само у структури односно, распореду атома. Да ли знаш шта су атоми? Не, добро, кратко ћу ти објаснити...

- Добро, али ми немој помињати да то пише у књизи - нервозно одговори Црвон.

- Добро, добро, настави Глистон, атоми су најситније честице у природи. Када се атоми распореде у правцу пирамиде, добије се дијамант а када се распореде као листови папира, добије се графит. Природа је чудна, али ако прочиташ неку књигу о томе, све ће ти бити јасније.

- Не помињи ми књиге, молим те, опет ће Црвон - верујем ти. Али шта ћеш да радиш са тим дијамантом?

- Ставићу га у цеп и када изађем напоље, поклониху неком музеју, да сви људи виде како изгледа природни дијамант.

- Зар га нећеш продати и постати богат? - изненади се Црвон.

- Не, нећу, потврди Глистон - За њега могу добити доста новца, али ће тај дијамант завршити у некој огрлици или прстену и у њему ће уживати само власник или власница са својим пријатељима. Овако, када је у музеју, видеће га сви који воле природу и желе нешто да науче.

- Баш ми је жао што нисам са тобом. Шта мислиш да ја кренем сутра и да заједно бушимо **Земљу**? - упита Црвон.

- Мислим да то није добра идеја. Шта мислиш да нам се нешто догоди? Ко ће да нам помогне? Овде је ипак јако опасно. Од овог копања и врућине баш сам се уморио, али сам срећан. Видео сам и доживео много ствари које нисам могао ни да замислим. Мало ћу да се одморим, нешто поједем и спавам, а након тога идем даље.

- Важи, схватио је Црвон поруку да треба да прекине разговор. - Јавићу ти се сутра чим се пробудим. Важи!

- Ало, ало, ало јеси ли будан? Шта радиш? Причај ми све, али баш све, - Црвон је нестрпљиво шетао по соби чекајући одговор.

- Јесам, још од пет сати, то је на **Земљи** јако рано, много раније него што тата и мама иду на посао. Напорно је, не можеш да замислиш. Стално сам у заштитном оделу, јер је овде висока температура. Кад бих овде ставио телевизор или компјутер, све би се истопило и изгорело.

- Какве су стене које бушиш? - упита Црвон.

- Сада се налазим у **Доњем омотачу** који је изграђен од истих стена као **Горњи омотач**, али су оне црне као, као... мало застаде и настави - црне су као мрак. И некако су мало стакластије, када их бушим пуцају у ситније комаде, јер су много тврђе од стена из **Горњег омотача**. Ја сам све ближи и ближи **Језгру Земље**...

- Због тога и знаш да си у **Доњем омотачу** - прекину га Црвон и настави - А да ли у њему има магме?

- Има, али мало јер је овде као да си у шпорету где се пеку колачи - одговори Глистон. - Стене се мало стопе и та магма одмах крене ка површини где је мањи притисак и температура.

- Да ли она може да крене и на мене? - уплашено запита Црвон.

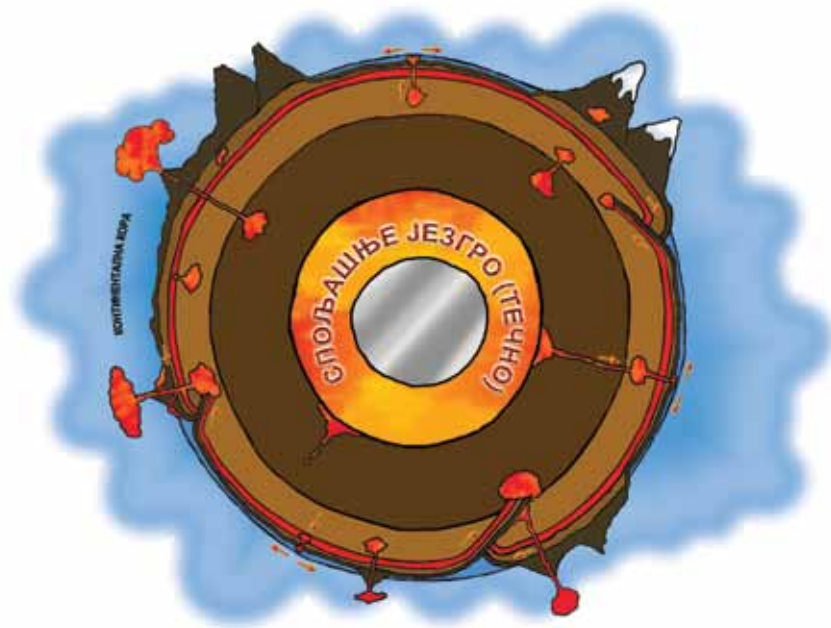
- Може, али се немој бојати, она иде кроз велике пукотине у **Земљи**, а оне су обично у океанима. Него да ти кажем шта сам радио. Бушећи ове стене већ сам поломио две дијамантске бургије. Сва срећа да имам резервне.

Док је снажно притискао бургију у стену да би што брже бушио, чу се шиштање и бургија нагло уђе дубље у стену. - Ау, чекај, стани, шта је ово?! Па то није више стена, то је нешто пола течнo, пола чврсто, као пластелин... - Да ли знаш шта је пластелин? - упита Глистон.

- Мислим да знам - одговори Црвон. Кад смо били у обданишту, од пластелина смо правили колутове, лоптице. Знаш, оно мекано, прстима можеш да направиш шта год хоћеш.

- Браво, добро се сећаш кад смо били мали. Сећаш ли се када смо кликерима од пластелина гађали девојчице? Ја сам највише бацао на Милицу, она ми се највише допадала.

- Ау, па ја ово не могу да зауставим, не могу ни да копам. Сви моји инструменти се сами од себе пале и гасе... - узбуђено је причао Глистон. У мобилном телефону поче неко зујање и шуштање. Чуо је Црвона али су му речи биле испрекидане.

- Да, да, да сада ми је јасно - климајући главом као да самом себи потврђује оно што види.- Налазим се у **Спољашњем језгру Земље** које је течно. Оно је изграђено само од метала, гвожђа, кобалта, никла и боја им је некако чудна, тамно црвена, ружичаста, помало и жута, као када сунце залази. Да ли знаш шта су метали?

- Молим, не чујем те добро, све ми пишти и шишти. Питао си ме шта су метали. Наравно да знам, о томе смо и причали када си нашао ону руду, како се оно беше зове, мислим руда бакра. Метали проводе струју, аутомобили су од метала, шпорет је од метала, бојлер...

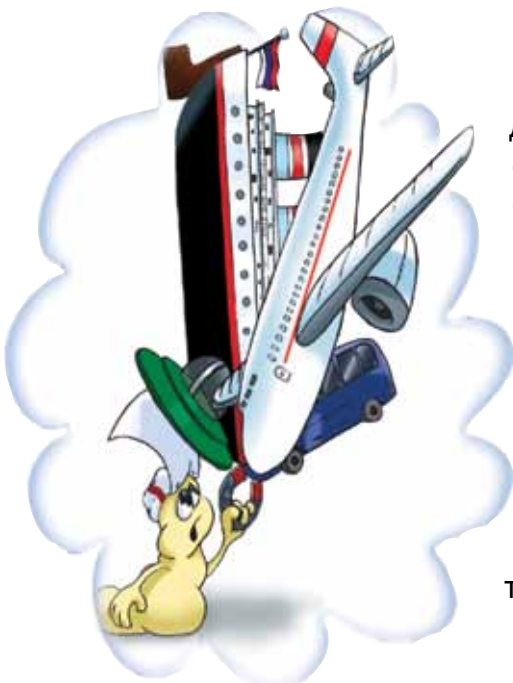
- Добро, добро, видим да знаш - прекину га Глистон и настави... - Уф, уф, што је вруће! Мораћу да навучем додатни оклоп, сва срећа да сам га понео, мораћу полако да се пробијам и ногама и рукама, јер не могу да копам кроз мекану, топљиву масу. Што год ископам, одмах се заравни, као када ставиш кашику у мед. У овом делу **Земље** се ствара оно магнетно поље што је важно за оријентацију на **Земљи**, за авионе када лете, за компасе које користе планинари, геолози и други. Да ли знаш шта је магнет?

У телефону је све зујало и шиштало.

- Знам, знам - потврдно одговори Црвон, мада није био сигуран шта га Глистон пита и настави... - То је оно мало, црно, па када га приближиш ексерима или спајалицама, оне се на њега залепе.

- Браво, браво, али причај мало гласније да бих те разумео. - Да ли ме чујеш?

- Да, чујем те, мада нешто прекида - одговори Црвон.

- Ало, ало, само да ти кажем да је магнет важан јер је део електромотора којих има у свакој машини коју користимо у животу. На пример, у мојој бушилици, у колима, у машини за веш, свуда, баш свуда. Ух, како је тешко да се пробијам... - стењао је Глистон. - Прекинућу везу, јер морам да радим рукама и ногама, а када све ово прођем, одмах ћу ти се јавити.

- Ало, ало, да ли ме чујеш?

Одговора нема. Црвон се скупио на

столици понављајући по ко зна који пут -

Ало, ало, алооо. Ваљда се ништа страшно није догодило.

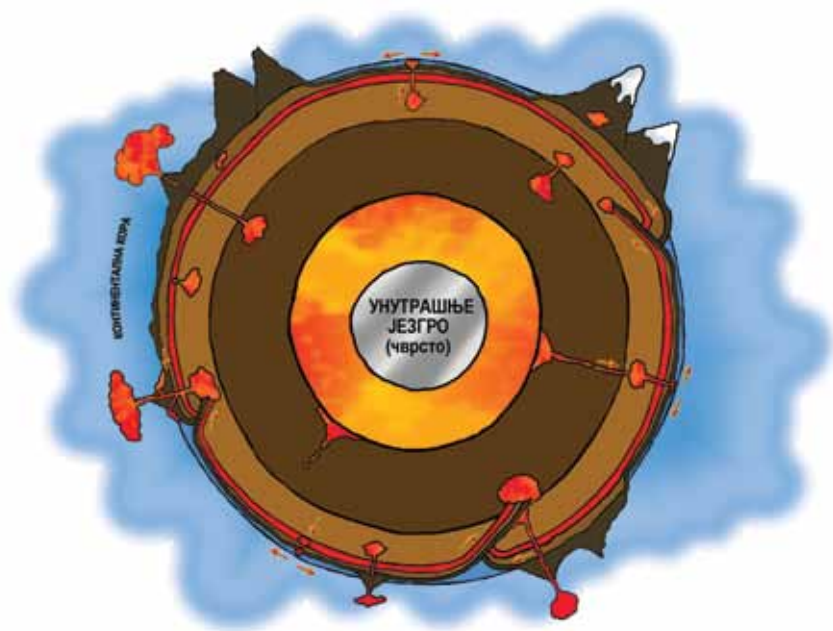
- Сад разумем маму и тату зашто увек брину и грде ме када не дођем кући у договорено време. - Ало, ало, јави се!

- Коначно стигох до нечег чврстог, ало, ало, да ли ме чујеш?

Сада више није било шуштања у телефонима, чули су један другог као да разговарају на пољани где се обично играју.

- Радујем се што си добро. Молим те чешће се јављај да не бринем. Знаш, ти си мој најбољи друг. - Причај, причај, где си, шта сада радиш?

- Како се онда ти метали у **Унутрашњем језгру** нису истопили?

- У књизи пише да је у **Језгру** специјално стање материје.

- Шта ти то значи? - упита Црвон.

- То значи да су метали толико густи и тешки да не можеш ни да замислиш. Због тога су чврсти као камен и још више. Ала је леп осећај кад дођеш на пола пута.

- Како на пола пута? Не разумем - изненађено ће Црвон.

- Ја сам у центру **Земље**, у његовом **Унутрашњем језгру**. Замисли једну лопту и да си ти у њеној средини. Колико сам прешао до сада, толико ћу исто морати да прођем, да бих изашао на други крај **Земље**.

- Морам ти признати да ми није баш све јасно!

- Било је врло тешко, прошао сам **Спољашње језгро**, а сада сам у центру **Земље**, у његовом **Унутрашњем језгру**!

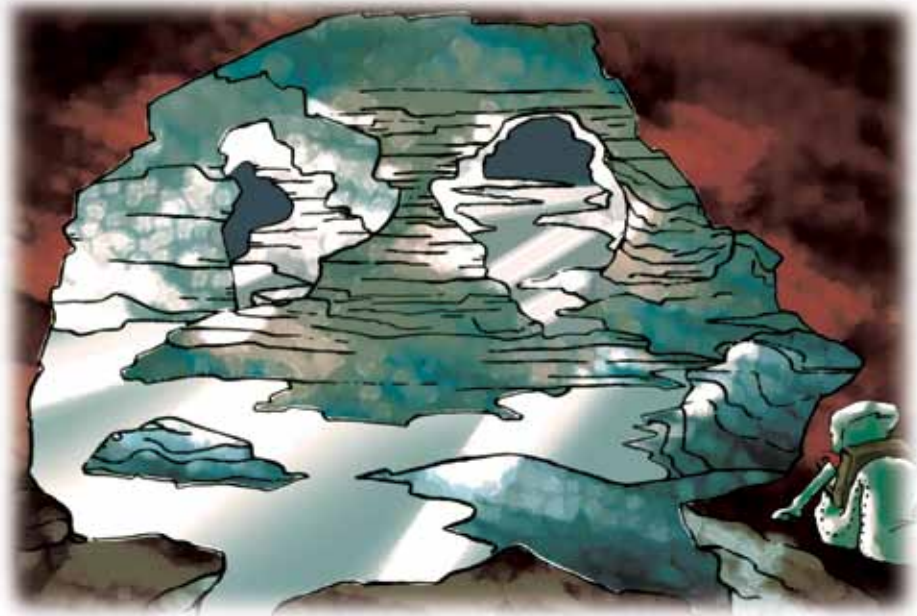
- Како то изгледа? - упита брзо Црвон нестрпљиво очекујући одговор.

- Оно је изграђено од метала, као и **Спољашње језгро**, од гвожђа, кобалта, никла, али су они у чврстом стању. Све сјаји и блешти као сребрна фолија у које је увијена чоколада. Јако је тврдо и чврсто, али је и то боље него када сам био у **Спољашњем Језгру** где је све као тесто. Сва срећа да су се инструменти смирили па сада знам колико сам далеко од тебе, колики је овде притисак и колика је температура.

- А колики су?

- Притисак и температура су толико високи, да све што бих донео од куће, одмах би се стопило или изгорело.

- Баш све: и ауто и авион и воз... - изненађено ће Црвон.

- Када из **Унутрашњег језгра Земље**, где се сада налазимо, поче стрпљиво да објашњава Глистон, кренеш на другу страну **Земље**, поново ћеш проћи кроз течну, **Спољашње језгро**, па кроз црне и тврде стене **Доњег** и **Горњег омотача** где сам нашао дијамант.

Да, да, можда ћу имати среће да нађем још један дијамант и да га теби поклоним као успомену са овог великог, дугог, напорног, али и величанственог путовања.

- Не разумем, зашто ћеш поново кроз исто да прођеш да би изашао на другу страну **Земље**, поново збуњено упита Црвон.

- Јао, мораш пажљивије да погледаш књигу о **Земљи**.

- Опет ти књигу, договорили смо се да је не помињеш док је не добијем за рођендан, али ћеш после видети - запрети Црвон.

- Добро, онда ћу ти нешто простије објаснити. **Земља** има слојевиту грађу. То ти је, рецимо, као кувано јаје. Када га пресечеш на пола прво кренеш од љуске, односно коре, ту си рецимо сада ти, па онда идеш кроз беланце. То је **Омотач** а након тога уђеш у жуманце, то је **Језгро** где сам сада ја...

- То је уствари центар или **Језгро Земље**. Када прођеш

жуманце, поново уђеш у беланце односно **Омотач** и изађеш на другу страну где је поново љуска, односно **Кора**. Тамо је крај мога путовања. Зато ћу ја, када завршим ово путовање бити на другом крају **Земље**. Да ли ти је сада јасно?

- Аааа, сада ми је заиста јасно - потврди Црвон - Какав ти је план?

Бум!!! Чула се експлозија, па друга, трећа, као петарде.

Црвон се прво изненади, али га брзо обузе страх и стрепња.

- Боже, није се ваљда нешто лоше догодило? Почео је да виче све јаче и јаче:

- Глистоне, Глистоне, јави се, јави се, да ли ме чујеш?

Глас му је почео да дрхти, затим и цело тело. Хтео је нешто да каже, али ни сам није знао шта. Седео је у столици, стежући телефон и неколико суза клизнуло је низ лице. Није могао да замисли да изгуби Глистона, свог најбољег друга. Кроз главу су му пролазиле све лепе ствари и тренуци које су делили. Све је можда трајало кратко, али за њега читава вечност, када се из телефона чу добро познати глас:

- Црвоне, Црвоне, да ли ме чујеш?

- Да, да, да замуцкивао је Црвон, очи су му засијале опет сузама, али оним радосним, што је његов друг жив, неповређен.

- Извини, испао ми је мобилни из руке и пао у једну рупу. Сва срећа, није се покварио - и настави Глистон причу као да се ништа није догодило... - Морам да проверим инструменте да ли су се оштетили, да заменим батерије и да поново обучем оно заштитно одело, да бих без проблема прошао кроз **Спољашње језгро Земље**, које је, као што знаш, као стопљено гвожђе. Због јаког магнетног поља, тамо не раде мобилни и ови инструменти које сам понео. Јавићу ти се чим га прођем и уђем у **Омотач**. Ћао, чујемо се и чувај се. Рекао си ми да је тамо зима. Санкај се, али се добро обуци.

- Ух, да ми је мало зиме, не можеш да замислиш како је овде топло.

- Хало, хало, да ли ме чујеш?

- Чујем смирено ће Црвон. Ух, као да је прошла вечност од нашег последњег разговора. Да не заборавим. Срећна ти Нова година, и да што пре дођеш да се дружимо. Имам, хиљаде питања. Од тате сам добио компјутер и сада могу да играм игрице. Замисли, могу и да пишем свакоме на Земаљској кугли и да писмо пошаљем без коверте и марке. Једноставно клик и он га скоро одмах добије.

- Знам, знам и ја када се вратим кући, морати да напишем пуно писама својим пријатељима који ми, као и ти, недостају.

- Причај, како си, да ли је било неких проблема?

- Није, само је напорно и почеле су залихе хране и воде да се смањују.

- Да ли ћеш имати довољно до краја пута? Ако треба, ја ћу ти донети, забринута ће Црвон.

- Не, не, биће довољно, али када си далеко и дуго на путу увек размишљаш да ли ћеш имати довољно хране, једноставно плашиш се, али за сада је све у реду... Хвала ти. Ако ми нешто затреба, рачунам на тебе.

- Где се сада налазиш? - прекиде Црвон ову причу, јер га интересују друге ствари.

- Прошао сам поново **Спољашње језгро** и цео **Доњи** и **Горњи омотач**, што је дугачак пут због тога се и нисам јављао. Ух, како је било тешко али и лепо кад све то можеш да видиш, осетиш, додирнеш. Кад сам излазио из **Унутрашњег језгра** и улазио у **Спољашње језгро**, имао сам проблема са копањем. Све је некако као тесто кад мама прави колаче. Копаш, копаш и као да стојиш у месту. Да ти не причам.

- Где се сада налазиш? - понови Црвон питање.

- Налазим се поново у спољашњем делу **Земље**, **Кори** која је изграђена, као што знаш, од разних стена. **Земља** је била као једна ватрена лопта од стопљеног гвожђа и камења. Временом се хладила по површини и тако је створена кора.

- Баш ти не верујем, како је то могло да буде, и када. Вероватно пре него што смо се ти и ја родили

- Јао друже, за рођендан ћу ти, као што сам обећао поклонити књигу о **Земљи**.

- Опет ти помињеш књигу, полудећу! - прекину га Црвон без жеље да о томе прича.

- Добро, извини, молим те ... настави Глистон као да није чуо свог друга и настави: - **Земља** је једна од планета које су створене хлађењем тог стопљеног гвожђа и камења и све се окрећу око Сунца.

- А Сунце, шта је са њим? - упита Црвон, задовољан што је пронашао тако добро питање на које његов другар можда и неће одговорити.

- Чекај, буди стрпљив - смиривао је Глистон Црвона. **Сунце** се налази у центру тог великог круга и још увек је стопљено. Једнога дана ће се охладити и бити као **Земља**. И тада неће имати ко да нас греје, биће јако хладно, можда ће се све заледити. Па знаш колико ми волимо сунце. Али воле га и биљке, животиње и све око нас. Оно нам даје живот. Можда је мало тужно, али када се **Сунце** охлади, вероватно неће бити живота на **Земљи**, не бар оваког какав је сада.

- Баш си у праву, потврдно одговори Црвон ...

- Јуче сам се санкао. Падао је снег и ја сам уживао. Данас је леп, сунчан, зимски дан. Снег је некако друкчији на **Сунцу**, топлији али ми није хладно, не знам ни сам, али волим Сунце више од снега. Имаш ли довољно хране, воде и батерије за твоју лампу? - брижно га упита.

- Имам, потврди Глистон. У **Кори** где се налазим је лакше,

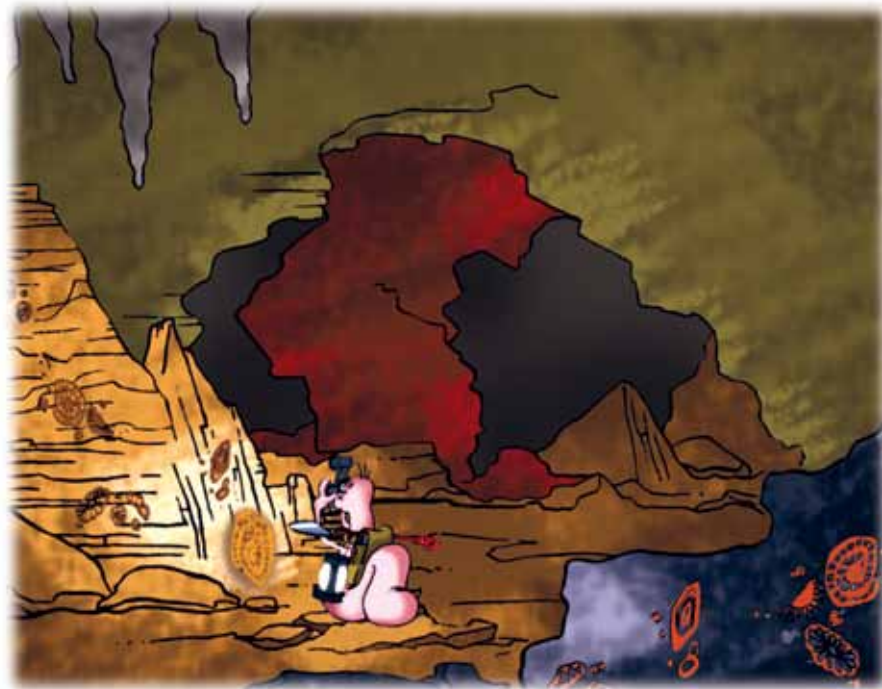
стене су мекше и нису црне као у **Омотачу**. Можда се и ја лепше осећам, јер је близу крај овог дугог пута. Хеј, шта је ово? Фосили рибе! - изненади се и сам Глистон.

- Шта ти је то фосил? - збуњено ће Црвон.

- То су остаци костију од рибе која је ту некад давно живела - усхићено одговори Глистон.

- Да ниси мало погрешно, откуд риба у камену, тако дубоко у **Земљи**?

- Нисам, друже, нисам. Како сам срећан што сам је нашао. Поклонићу остатке рибе неком музеју, а ове мање комаде даћу нашој школи да учитељица покаже свим ђацима како изгледају фосили.

- Одговори ми откуд риба у камену на тако великој дубини?

- **Земља** је, као што сам ти рекао, била једна велика усијана кугла која се полако хлади. Да ли разумеш?

- Мислиш охладила?

- Не, она се није потпуно охладила. Откуд онда вулкани на **Земљи**?! Ти си већ заборавио да је **Спољашње језгро Земље** још увек течно, па се нисмо могли чути, јер је тамо јако магнетно поље, да у **Спољашњем Омотачу** има један танак слој изграђен од магме и стена - поче да набраја Глистон, онако мало љутито.

- Извини, заборавио сам - покајнички одговори Црвон. - Али откуд риба ту?

- Хлађењем **Земље** створила се **Кора**, као кора јајета која је у почетку била танка а са временом, како се **Земља** хладила, бивала је све дебља и дебља. Да ли се сећаш да смо већ причали о **Кори**, да постоји **Континентална** и **Океанска кора**. Не, не сећаш се самоуверено ће Глистон.

- Ма сећам се, само сам мало заборавио - збуњено ће Црвон. - Знаш, ја сам у емотивној вези.

- Шта ти је, о чему ти то причаш !?! - изненади се Глистон.

- Знаш, како да ти кажем, мало сам се заљубио, можда ћу и да се женим, а то на телевизији кажу да си у емотивној вези... Али нема везе - стидљиво ће Црвон - причаћу ти све кад дођеш. Како је живот леп када неког волиш. Знамо о **Кори**, све знам, то сам и њој причао и онда ме она пољубила у образ и побегла, а ја пао у несвест - настави Црвон причу,

као да се мало постиде... - **Континентална кора** је дебела и до неколико десетина километара, а **Океанска кора** је танка, и у њој се јављају вулкани, јер она лакше пукне и тада се лава излије на површину или, како си ми рекао, под морем.

- Браво - са осмехом и задовољством одговори Глистон. Није хтео ништа да пита свог пријатеља. Можда је и њега било стид и брзо настави - Хлађењем **Земље** створена је **Кора** на којој је и настао живот. У почетку, он је био редак, само где је било воде, ту је било биљака и животиња.

- Шта хоћеш да кажеш, да није било ни човека? - изненади се Црвон.

- Прво су настале мале животиње, бактерије које можеш да видиш само под микроскопом. Након тога су се појавиле рибе, па страшни диносауруси, птице...

- Стани, а када се појавио човек?

- Он је последњи, најмлађи, а сада господари њима. То и није тако добро, јер неке животиње човек неконтролисано убија, реметећи равнотежу у природи.

- Шта ти је то ремети равнотежу? - збуњено ће Црвон.

- То ти је, то ти је ... - поче да понавља Глистон мало неочекивано - као кад идеш, па се саплетеш и паднеш, онда си изгубио равнотежу. Та равнотежа је врло важна. Знаш да би у природи била равнотежа не сме да буде нешто много, а нешто мало.

- Шта ти то сада значи? - опет ће Црвон.
- Уф, ала смо се запетљали... Ево сада ћу ти објаснити.
Не може да буде једна птица у целој шуми у којој живи пуно буба, инсеката које оне једу.

- Сад разумем..., сад разумем. Онда би било толико буба да би покриле све лишће на дрвећу, па би, да да, мора увек да буде толико птица колико и буба да би били, како ти оно кажеш у у, да, да у равнотежи... - замишљено ће Црвон.

- Тако, тако је и са људима. Не може да буде људи колико хоћеш на Земљи - шта би сви радили, јели и где бисмо се ми играли?... Баш морамо водити рачуна о свему да бисмо живели у складу са природом. Добро да ли си сад разумео шта је равнотежа? - упита га Глистон.

- Јесам, јесам! - потврдно ће Црвон и настави... - Него, реци ми колико је година морало да прође да би се појавио човек? Више него што имају моји баба и деда?

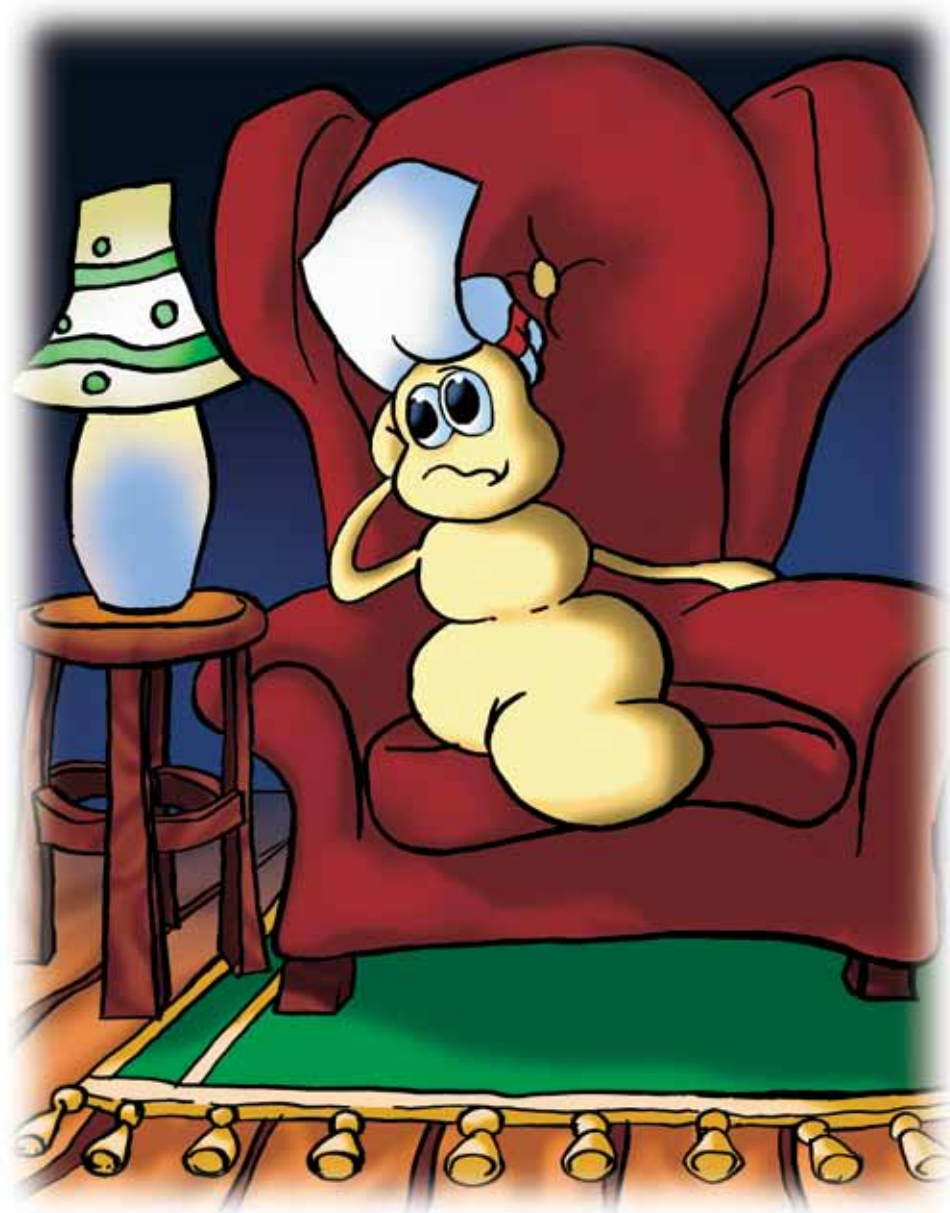
- Више, много, много више, не можеш ни да замислиш

- И откуд риба у стени? - понови питање Црвон нестрпљиво очекујући коначан одговор.

- То је врло занимљиво питање. Земља се, као што знаш, није потпуно охладила. Има Језгро, Омотач и Кору. И она се окреће око Сунца и око саме себе.

- Како то мислиш око саме себе? Не разумем?

- Па лепо, зато имаш дан и ноћ. Сунце је у средини круга око кога се окрећу планете. Када упалиш лампу у соби, осветљена ти је само половина тела. Када се окрећеш за пола круга, онда ти је осветљена друга половина тела.

Па зато имаш дан и ноћ. На половини **Земље** коју **Сунце** осветљава је дан, а на другој ноћ. Како се **Земља** стално око себе окреће ти зато имаш дан, па ноћ, па дан и...

- Добро, добро, прекину га Црвон... Разумем, али какве то везе има са рибом у камену која се налази на великој дубини?

- Чекај мало, све ћу ти објаснити. Седе на гомилу каменчића које је сакупио јер је знао да ће му требати мало више времена да објасни. У средини **Земљи** је **Унутрашње Језгро**, које је чврсто, затим долази **Спољашње језгро**, које је течно, па **Доњи** и **Горњи Омотач** који су чврсти, али, да те подсетим, и полутечне **астеносфере** која је у **Горњем Омотачу**. На крају је **Кора** која је чврста...

- Ја се на њој налазим - прекину га Црвон.
- У праву си - настави Глистон да објашњава. - Окретањем **Земље** **Кора** и део **Горњег омотача** који су чврсти померају се, крећу, или ако хоћеш, пливају по полутечној **астеносфери**.

- Ала је ово занимљиво прекину га Црвон. А шта је са делом **Горњег омотача** испод **астеносфере** и **Доњим Омотачем** који су чврсти, да ли се и они крећу, а испод њих је полутечно **Спољашње језгро** а у центру је **Унутрашње језгро** које је чврсто...?! - настави Црвон са питањима.

- Браво, како си ово добро приметио. Стани, молим те за тренутак прекиде Глистон причу и нервозно поче да претура по ранцу тражећи књигу о **Земљи** - Ево је. Да видимо шта

пише... Због окретања **Земље** која има слојевиту грађу...

- Шта ти је то слојевита грађа? - прекину га Црвон.

- Па то је оно као јаје - одговори Глистон.

- А да, сећам се, о томе смо већ причали - кратко ће Црвон.

- Због окретања и слојевите грађе - понови Глистон пажљиво, не окрећу се сви делови **Земље** истом брзином. Па то је и нормално - као за себе рече Глистон - чврсти делови се сигурно окрећу спорије и коче полутечне делове.

- Да, да - потврдно га прекину Црвон. - Али слушај ово пажљиво. Да ли ме добро чујеш? - упита Глистон.

- Да да, потврди Црвон.

- **Земља** се хлади... Добро, то знамо...- настави са читањем. - Њени топли делови из дубине који су полутечни и течни, а да то је вероватно магла из астеносфере, **Горњег** и **Доњег омотача** крећу се ка површини **Земље** дуж великих пукотина јер су лакши, а горе је и мањи притисак.

- Шта ти је то притисак? - упита Црвон.

- Притисак је када је нешто згуснуто.

На пример. у гуми за бицикл је ваздух под притиском, и у фудбалу имаш притисак.

- Како се тога нисам сетио, - уздахну Црвон - ...зато ја пумпам гуму.. Када се гума пробуши, она шишти јер је ваздух унутра под притиском и излази напоље јер има више места. Уф, шта све човек мора да зна да би разумео ову **Земљу**.

- Него, да наставим... То кретање магме ка површини

Земље се назива струјање које можете видети и у лончету у коме тата и мама кувају кафу. Слушај пажљиво како они то лепо објашњавају. Да ли ме чујеш?

- Слушам те пажљиво - озбиљно ће Црвон.

- Струјање можете видети и у лончету за кафу... - поче полако да чита као да сриче... - Доњи део воде у лончету, ближи шпорету брже се загреје од горњег - то је и нормално, као за себе рече Глистон. Загрејана вода је лакша од хладније и због тога се креће ка врху лончета. Вода у горњем делу лончета која је хладна је тежа и зато иде ка доњем делу лончета и тако настаје струјање. Ау, ала је ово занимљиво. Ја ово нисам знао, а ти?

- Ни ја, а изгледа ми просто.

- Када се вратим са овог путовања испричаћу ово мојим родитељима, можда ни они не знају.

- Е ја нећу - мало љутито рече Црвон.

- А зашто? - изненади се Глистон.

- Онда ће ме терати да то причам и пред гостима да би видели колико сам паметан, а ја то не волим - одлучно ће Црвон.

- Него да наставимо са читањем књиге о **Земљи** - баш је занимљиво, зар не? - настави Глистон као да није чуо примедбу свог другара.

- Због тих струјања у **Земљи**, делови **Коре** и **Горњег омотача** који су уствари **Континентална** и **Океанска литосфера**, се крећу или пливају по **астеносфери**.

- Опет ми није јасно како се крећу и пливају... - прекину га Црвон.

- Сачекај мало, буди стрпљив. Топли делови из дубине **Земље** који су лакши крећу се ка површини. То ти је у ствари магма из **астеносфере**, **Горњег** и **Доњег омотача**. Она је топлија и лакша од околних стена Да ли ти је то јасно?

- Шта ти је то лакша?

- Па, то ти је, па то ти је, знаш кад бациш камен у реку, он потоне на дно јер је тежи од воде. Али када бациш неко дрво или грану, оно плива јер је лакше од воде.

- У, па да, зато ја не могу да пливам јер сам тежи од воде... - одушевљено закључи Црвон.

- Хмм, није баш тако, мораш само да одржаваш равнотежу - мирно примети Глистон.

- Опет ти равнотежу. Већ сам и заборавио шта значи. Хајде, молим те, настави да читаш.

- Чекај, где смо стали. Дааа, магма из дубине, пошто је лакша иде дуж пукотина и излива се на површину Земље где је мањи притисак и то најчешће у океанима стварајући нову **Кору**. Да ли знаш зашто?

- Па наравно да знам зато што је **Кора** у океанима најтања, ту пуца и ту се магма најлакше излива - као из топа одговори Црвон.

- На том месту се **Земља** шири... - покуша Глистон да објасни.

- Стани, стани - са неверицом прекиде Црвон читање свог другара. - Па, она ће, ако се стално буде ширила, једног дана и да пукне као балон - самоуверено рече Црвон.

- Не неће, не брини - прекину га Глистон.

- Вероватно се онда негде и скупља, опет ће Црвон.

- Па није баш да се скупља - неодлучно ће Глистон, као да ни он није разумео шта се све догађа, те настави са читањем.

- Те пукотине где излази лава у океанима су много дугачке, по неколико хиљада километара. Да ли знаш колико је то? Не знам ни ја али сигурно је далеко. Вероватно мора да се возиш цео дан у колима и да повраћаш. Можда и дан и ноћ

и онај други дан што дође иза ноћи. Те пукотине не можеш да видиш када су на дну океана који је много дубљи од било које реке на **Земљи**, рече као за себе Глистон.

- Можда их виде они који путују бродовима!?

- Добро си се сетио. Баш ћу да питам неког капетана брода. Пази сад ово, не, не и не ово није тачно, изгледа да и научници понешто измишљају. Слушај шта пише... цела **Земља** је испресецана са тим великим пукотинама.

Па то лава мора да цури на све стране на **Земљи** као вода из прскалице у парку. Не, то није могуће и тачка. Можда и јесте, ко зна? Знаш ти научници можда и нису нормални, цео дан нешто читају, пишу, куцају по компјутеру, понешто и измишљају, покуша да разјасни Глистон.

- Али ја ипак верујем да је тако, само ми ниси одговорио да ли се **Земља** само шири или можда негде и скупља? - упита Црвон.

- Сачекај мало видиш, да и мени није јасно. Хајде да се мало одморимо па после да наставимо - рече Глистон.

- Немој, немој да прекидаш сада молим те. Како можеш сад да прекинеш кад ти нешто није јасно? мало љутито рече Црвон.

- Могу, лепо могу и тачка!!! Изгледа ми да ћеш ти да будеш неки научник чим хоћеш да све знаш а ја овде цео дан морам да седим за књигом, већ ме и задњица боли, и не могу због тебе ни да једем ни да спавам - поче свађу Глистон.

Настаде тајац. Ипак, Глистон настави са читањем. - Те велике пукотине које су по целој **Земљи** су уствари границе плоча.

- Шта су ти сада те плоче? - упита Црвон.

- Откуд ја знам. Лепо сам ти рекао да прекинемо читање и да ја идем да спавам и ти да се играш!

- Е, нећу! Молим те, читај до краја, то си и обећао, видећеш да ћемо разумети - молећиво ће Црвон.

- Па добро, невољно ће Глистон по ко зна који пут узимајући књигу у руке. - Плоче су делови **Коре** и **Омотача**, које су ограничене тим великим пукотинама и које се крећу или

пливају по **астеносфери**.

- Два питања... - онако озбиљно рече Црвон. - Шта ти је то ограничене, а друго зар **кора** и део **Горњег омотача** нису **Континентална** и **Океанска литосфера**?

- Ауу, нисам знао да ми је друг најдосаднији човек на свету. Па ја те уопште не познајем. И да ти кажем кад порастеш сигурно ћеш бити неки научник или авантуриста који ће да шета по тим плочама - радосно рече Глистон.

- Шта ти је то авантуриста?

- Е, нећу да ти кажем, нећу и нећу. А оно што си питао за **литосферу**, тојест, плоче, сууствариделови **Континенталне** и **Океанске литосфере** на **Земљи**. Оне су ограничене тим пукотинама из којих цури лава. Те плоче, које пливају по **астеносфери**, у неким деловима **Земље** се разилазе, или одлазе једна од друге тамо у океанима, али се на другим местима **Земље** подвлаче једна под другу.

- Хмм, ово није могуће...чуј подвлаче, како их... Еј, хајде настави, молим те, да видимо шта даље пише.

- Ту где се плоче подвлаче једна испод друге јављају се јаки земљотреси и опасни вулкани. Тако настају планински венци. Пази шта каже... Тако су настали Анди. Да ли знаш где су Анди?

- Не знам али знам да тамо има оних великих птица, кондора - одговори кратко Црвон. Ето, видиш да научници не измишљају. Само звоцаш када нешто не разумеш. Ако мене питаш, ја бих баш живео где се те плоче подвлаче једна под другу, па имаш

вулкани, па земљотресе, па шеташ по тим планинским ланцима - узбуђено рече Црвон.

- Сад знам зашто у Јапану...да ли знаш шта је Јапан?,- изненада Црвон упита свог другара.

- Наравно да знам. То је једна далека земља у којој живе врло вредни људи који праве телевизоре, камере и ове мобилне телефоне, у ствари направе све што хоћеш и то добро.

- Е видиш, у том Јапану има много земљотреса а ја сада знам и зашто. Зато што се у том Јапану једна плоча подваци под другу... - рече Црвон.

- Добро, добро али има земљотреса и на другим местима - прекину га Глистон.

- Ма знам - кратко ће Црвон, али се они највише јављају где се плоче подвлаче једна под другу.

- Стани, стани, слушај ово, настави са читањем Глистон - Понекад се плоче и сударе, па се направе огромне планине. Тако су сударањем две плоче настали и Хималаји. Да ли знаш шта су Хималаји?

- Знам, шта мислиш - брзо рече Црвон - сваке године се људи пењу на ту највећу планину на Земљи. Једнога дана ћу се и ја попети.

- Знао сам и добро сам рекао да ћеш, када порастеш да будеш научник или неки авантураиста и да се пентраш по тим планинчицама.

- Добро, добро - рече Црвон, онако мало са висине као да се прави важан, после речи свог другара, да ће кад порасте да буде научник или авантураиста.

- Да ли ти је сада јасно? **Земља** се на месту где се плоче разилазе шири и ту се ствара нова **Кора**. На другом месту се једна плоча подвлачи под другу када део **Коре** и **Горњег омотача** поново иду у велике дубине у **Земљи**, где се стапају стварајући магму. Та магма поново иде дуж оних великих пукотина, излази на површину, прави нову **Кору** и тако све у круг. Због тога наша планета неће да пукне, уствари. остаје исте величине. Боже, како је ова **Земља** чудна?! Код ње је све у круг. Не знам да ли си то приметио.

- Не, нисам, али ми је сада јасно шта су плоче и како се крећу, рекао сам ти да ће нам ипак бити јасно - победоносно ће Црвон.

- Добро, добро, у праву си. Знаш, понекад сам и ја нервозан и збуњен кад ми нешто није јасно - невољно ће Глистон.

- Да ли то значи да се и читави континенти крећу? - упита Црвон с неверицом...

- У књизи има лепа слика како изгледа **Земља** када се пресеке. Ти као да гледаш у ту књигу. Баш је лепа.

- Једва чекам да је добијем - прекину Црвон изненада свог другара. Обещавам да ћу је пажљиво прочитати и нећу ти постављати ова досадна питања.

- Ма, не, нису она досадна и ја волим да знам као и ти, онда се некако боље и осећам - одговори Глистон.

- Знаш и ја ћу књигу пажљиво да прочитам и то, ако треба неколико пута, па када ме она моја симпатија из другог одељења нешто упита о **Земљи**, моћи ћу без оклевања да јој одговорим на свако питање. Знаш како ми је лепо кад се насмеје оним великим црним очима. Можда ћу и ја да будем - како ти оно рече... у емотивној вези. Извини, мало смо скренули са теме разговора. Како се ти и ја понекад запричамо као девојчице у одељењу. Ево настављам са читањем. Имаш ли стрпљења да даље слушаш или ћеш у кревет. Можда је касно, можда ти се спава?

- Ма не само сам нестрпљив и нервира ме што стално причаш о тој књизи, хоћеш ли ми је стварно поклонити за рођендан?

- Наравно да хоћу, реч је реч. Дааа, ево шта у књизи пише. **Земљу** чине континенти који су раздвојени морима. Они су, пре много милиона година сви били заједно. Африка и Азија и Европа и Јужна и Северна Америка. То су уствари плоче. Не, не могу да верујем... - рече узбуђено Глистон. Замисли, ово се знало још пре три стотине година. Да ли знаш колико је то дуго? Да се пет пута родиш и остариш. А гледај сад ово. Прве тачније податке о кретању континената, тј плоча открио је немачки метеоролог Вегенер. Да ли знаш где је Немачка?

- Знам - одговори Црвон - родитељи наше другарице раде у Немачкој, у Берлину и путују цео дан колима. Мора да је много далеко, даље него од нашег града до мора.

- Да ли знаш шта је метеоролог? - настави са питањима Глистон.

- Знааам, то су они који причају о времену, дају временске прогнозе и често погреше.

- Немој тако, није то баш једноставно као што мислимо - одговори Глистон - То је велики и сложен посао. Да би дао временску прогнозу мора се мерити температура ваздуха, притисак, брзина и правац кретања ветра на огромном простору и ко зна шта још.

- Али не разумем, какве везе има метеоролог са континентима и плочама? - упита Црвон.

- Има и те како, одговори Глистон. Овај научник је запазио да су стене на Северном полу некада биле на екватору и да су ту, кроз геолошко време, допливале.

- Како? Не разумем - збуњено запита Црвон.

- Сачекај да прочитам, није баш ни мени јасно. А, ево. Неке стене се стварају где има много сунца, где је топло и где нема кише. Да, то су пустиње са оним лепим брдима од песка или динама. Сећаш са да је била једна лепа ТВ емисија о пустињи и камилама?

- Сећам се и шта даље? - пита Црвон.

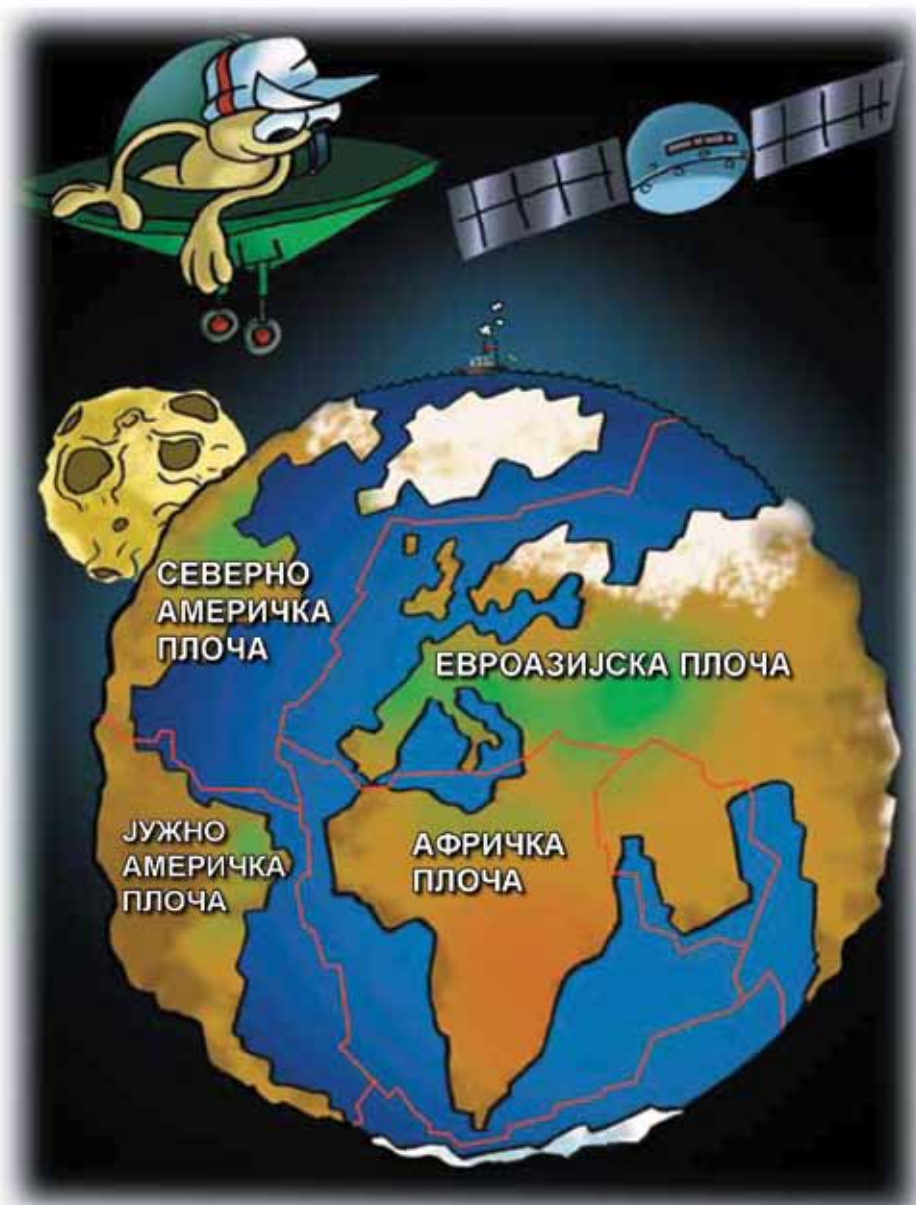
- Е, када те стене нађеш на Северном полу - настави Глистон - где је хладно, шта можеш да претпоставиш: да је на Северном полу било топло или да су стене ту допутовале? Уз помоћ других геолошких метода, на пример палеомагнетизма, палеонтологије, тектоники - ово и не знам шта значи... каже у књизи: доказано је да су оне на Северни пол допутовале.

- Да, али не видим никакво кретање и пливање око себе!

- То не можеш да осетиш и видиш, јер се налазиш на континенту, Европи. Када би се свемирским бродом попео на висине веће од оних где лете авиони, видео би целе континенте који су у ствари плоче, па и правце којима се крећу.

- Зар се они и сада крећу, иду ли брже од аутомобила? - збуњено ће Црвон.

- Да и сада се крећу, али не тако брзо - љутну се Глистон.

- Крећу се споро, много спорије и од корњаче, само неколико сантиметара годишње. И тако кретањем континената лево-десно, горе-доле стварају се планине, долине и мора. Колико смо се ти и ја запричали да смо заборавили фосиле. Ево одакле фосили рибе у стени. Прво су у мору живеле рибе. Оне су ту и умрле. Спуштањем континента или плоче на коме је било море таложили су се нови песак и муљ који су ту рибу затрпали. То је било веома давно. Од те рибе остали су само њени најотпорнији делови, кости. И зато имаш фосил који је у стени на овако великој дубини. Ваљда сада разумеш одакле фосил рибе у стени. И не чекајући одговор, настави причу. - Идем даље да копам, све сам нестрпљивији да изађем на површину. Јави ми се сутра чим се пробудиш.

- Хало, хало, где си, да ли спаваш или још увек копаш?

- Чекај, чекај, шта је ово? Какво изненађење! Много је мекше од камена, а црне је боје. - Да, да то је угаљ - самоуверено је причао Глистон. - Како се јасно виде остаци дрвета!

- Не разумем, сада ништа не разумем - промумла Црвон - као да самом себи говори.

- Шта ти није јасно? - прекину га Глистон. - Одакле угаљ? Објаснићу ти, не брини. Далеко у прошлости, када је падало пуно кише, расла су огромна стабла стварајући велике шуме. Тада није било људи да их секу и уништавају. Због кретања континената шуме су потонуле, а затим и затрпане глином и песком. Као она риба од које је остао само фосил. После дугог времена дрво се претворило у угаљ. Али у том угљу још увек можеш да видиш чворове, гране, па и лишће

дрвећа, понекад и бубе које су на њима живеле.

- А како настају нафта и гас? - прекиде га Црвон.

Глистону засијаше очи, онако радосно, као да је очекивао и ово питање на које зна одговор и настави: - Слично је и са нафтом и гасом. Настају на исти начин као и угаљ, али не од биљака, већ од животиња, које се зову планктони, а и неких других, који живе у великим морима и океанима. Нафта се не ствара као неко подземно језеро као што то људи обично мисле. Она се нагомила у шупљинама стена као вода у сунђеру. Гас, зато што је лакши, обично буде као капа изнад нафте. Понекад, дуж пукотина у стенама побегне од нафте и оде на друго место. Као што знаш прерадом нафте добија се бензин за аутомобиле. И гас је врло користан. Служи за грејање станова, а моја мама кува ручак на гас.

- Замисли и неки аутомобили иду на гас. Да ли знаш где има највише нафте? - упита изненада Глистон свог другара.

- Знам, знам, у Кувајту, Саудијској Арабији и другим арапским земљама - одговори нестрпљиво Црвон.- Али, у тим земљама има само песка који гради огромне пустиње, киша је ретка, а и снег никада не пада. Увек сија **Сунце** и само **Сунце**, много је топло.

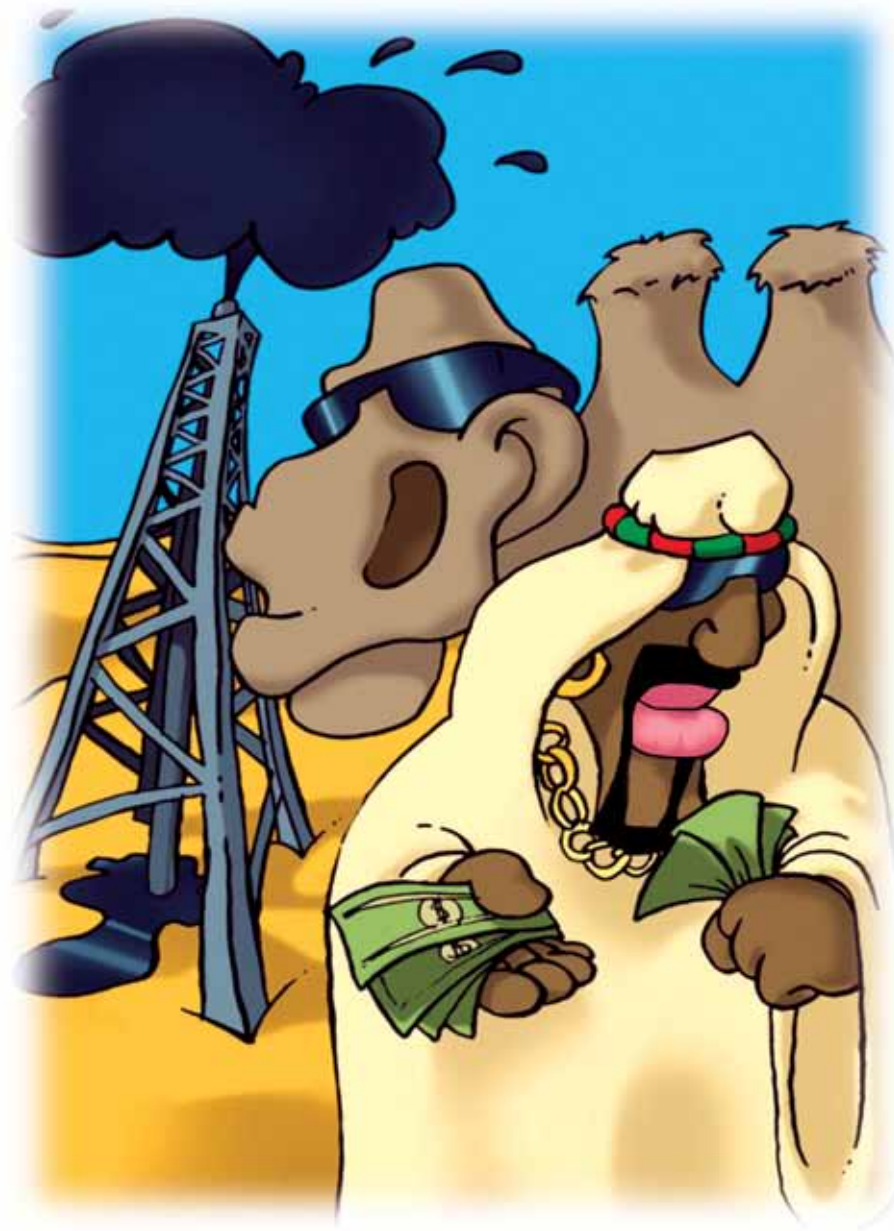
- Добро, добро - прекину га Глистон - Да ли знаш да у тим земљама живе шеици који су много богати?

- Да, знам, знам, задовољно ће Црвон. Бензина увек треба, много је аутомобила а сви воле да се возе, као ти и ја. Како је занимљиво ово што си ми рекао а изгледа ми и просто - настави Црвон. Можда и није тако једноставно, али погледаћемо неку књигу о томе. Јао, јао, сад сам и ја почео да помињем књигу. Изгледа да је корисно читати књиге. Да ти кажем, тата ми је рекао да сада и преко Интернета можеш да прочиташ или добијеш одговоре на сва питања која ти падну на памет. О кошарци, мобилним телефонима па и о томе како се деца играју у Кини или Африци.

- Буди стрпљив, за неколико дана када дођем кући, бићемо заједно и са компјутером ћемо свакога дана шетати по **Земљи** и видети много занимљивих ствари. Јел важи?

- Важи, важи - потврдно ће Црвон. - Ја већ бројим дане до нашег сусрета.

- Хеј, другару. Нећу ти се често јављати, јер сам близу површине.

- А ако буде нешто занимљиво?
- Ако буде нешто занимљиво, одмах ћу те позвати мобилним. Можда ми и затреба помоћ, ко зна? -рече Глистон.
- Хало, хало, да ли ме чујеш? Срећан ти рођендан!
- Хвала, хвала - одговори Глистон задовољно. - Драго ми је што си се сетио.
- Како си, шта има ново, где си сада?
- На крају сам пута. Око мене је топла вода, баш је пријатно. Како бих желео да се окупам, онако у кади. Једва чекам да дођем кући.
- Стани, стани мало откуд ту топла вода, ко то греје, колико је има? - упита Црвон.
- Ко то греје? Зар си заборавио да у дубини има магме која када се излије на површину даје лаву, односно вулкане. Е, та магма је много врућа. Када вода дође близу магме она се загреје.
- А откуд вода ту? - збуњено ће Црвон.
- Знаш, када пада киша, она се са кровова и улица слива у реку, али један део иде у Земљу која има много пукотина, које ми не видимо, јер се налазе на планинима или у самој реци. Ако се сећаш, тако се стварају пећине када вода пролази кроз пукотине стена које се зову кречњаци. Само ова вода иде много дубље.
- И шта даље, како се та вода загреје?
- Када та вода или само њен део дође близу магме, сећаш се, ваљда шта је магма?
- Да, да, добро - потврдно ће Црвон.

- Када је вода близу магме она се загреје и делом се претвори у пару која ствара велики притисак, због чега се поново пење ка површини **Земље**.

- Мислиш, кроз исте пукотине којим је дошла? - изненада га прекину Црвон.

- Не, не, она због високог притиска прави друге пукотине које су скоро вертикалне тако да вода брже излази на површину.

- А, тако значи настају гејзири, они извори топле воде, који понекад смрде на покварена јаја? - упита Црвон.

- Откуд ти знаш за покварена јаја? - изненади се Глистон.

- Па, ваљда и ја знам нешто, иако немам ту твоју књигу о **Земљи** коју ћу, надам се, добити за рођендан. А да ли ти знаш зашто та вода мирише на покварена јаја? - настави Црвон причу.

Глистон је био изненађен, збуњен и мудро је ћутао чекајући одговор свог другара.

- То ти је - настави Црвон по-носно зато што је у тој топлој води растворен један гас, водониксулфид који мирише на покварена јаја и он води порекло из вулкана и...

- Стани, стани, где си навалио? прекину га Глистон - љубоморан што његов другар то тако добро зна и настави причу као да се ништа није догодило. - Добро си се сетио. Тако

настају гејзири који су уствари извори топле воде и који шикљају из **Земље** правећи велике водоскоке.

- А да ли баш сва вода долази са површине, од киша?

- Не баш сва, јер неке магме садрже воду која се у плићим деловима **Коре** такође ослобађа због мањег притиска, дајући гејзире.

- Бања у коју моји дека и бака иду да се опораве, такође има топлу воду и то лековиту. Да ли је то истог порекла?

- Како си се лепо сетио, у праву си. Воде у бањама су настале на исти начин. Оне понекад имају неке растворене хемијске елементе који су корисни за здравље људи, због чега твоји бака и дека и други људи посећују бање да би се опоравили од неке болести.

- Стани, стани, баш сам се сетио а шта је кисела вода, како она настаје? - нестрпљиво рече Црвон.

- Данас си баш расположен за причу, што ми је посебно драго. Да, и кисела вода је настала на исти начин као и топле воде о којима смо причали, али се она на свом путу ка површини охладила, па је можемо пити. Неке од њих у себи имају растворене гасове, па када је вода хладна и ти је попијеш, одмах почнеш да подригујеш. Једном се мама наљутила када сам подригнуо за столом, имали смо госте, па знаш то је непристојно. Уосталом ја и не волим да пијем киселу воду али се често сетим тог немилог догађаја.

- Још мало па ћемо се видети. Морам ти извући уши за рођендан и свакако да ти дам поклон. Надам се да ће ти се допасти!

- И ја једва чекам да се видимо! - рече Црвон.- Хеј, имам идеју! Онај мој друг са другог спрата чији је тата пилот. Замолићу га да са њим одлетимо авионом до места где ћеш ти изаћи и да те сачекамо. Много бих волео да те што пре видим. Знаш, без тебе је некако празно, пусто. Немам са ким да се играм, разговарам, свађам.

- Хвала ти, то и ја мислим. Волео бих да што пре будемо заједно и да кренемо на неко велико путовање, на пример, кроз **Сунчев систем** и видимо и обиђемо планете, **Марс**, **Венеру** и друге. Сигурно ћемо уживати. Важи?

- Важи, увек си имао идеје које су ме одушевљавале. Једва чекам. Идем сад код друга да се са његовим татом договорим за лет и стигнемо до места где ћеш изаћи. Боже, колико сам нестрпљив.

- Брр, бррр, ала је хладно - мрмљао је Црвон себи у браду гурајући руке што дубље у хелове, како би загрејао промрзле прсте. Ветар је дувао и завијао штимајући му нос и уши, а затим одлазио и поново се враћао све јачи и досаднији.

Око њега су штрчали врхови високих планина, као неки солитери. Врхови су били бели од снега, само су се понегде виделе шуме, онако црне и по мало страшне, као оне из бајки које су му читали мама и тата, када је био мали, али баш мали. Не, не није се плашио што је сам на тој великој планини. Уствари, није му било и тако хладно. Више је био нервозан и узбуђен што ће после дуго времена видети

Глистона. На овом месту ће његов најбољи пријатељ, после напорног и дугог пута, изаћи из **Земље**.

Црвон је нервозно цупкао, шетао горе доле, гледао лево десно. Чекао је и чекао. Имао је утисак да је време стало. Одједном, чу се нека тутњава као звук авиона измешан са грмљавином пред кишу. Црвон је био изненађен јер није знао шта је и одакле долази. Ту, на неколико корака од њега, изненада се подиже неко камење. Прво се појави бургија а након тога добро познати лик. Црвону је срце снажно залупало, очи засијале а из грла се отео крик:

- Глллистоне!

Потрчао је из све снаге ка свом другару и снажно га загрлио. Тај тренутак никада у животу неће заборавити. Глистон је, изненађено а вероватно и од светла дана на

које није навикао, само жмиркао и као прут дрхтао. Загрлио свог другара и није проговорио ни реч. Стајали би тако загрљени ко зна колико дуго да није почео да пада све јачи и јачи снег. Нису говорили ништа, али не зато што нису имали један другом шта да кажу. Једноставно су загрљајем исказали срећу и радост што су поново заједно.

- Добро дошао, друже мој - проговори Црвон и стидљиво погледа Глистона. Па ти си мало ослабио и лице ти је жуто. Да ниси болестан? - забринуту ће Црвон.

- Не, не, не брини, само сам мало уморан и неиспаван - одговори тихо Глистон.

- Еј, види шта сам ти донео. Баш онај сендвич који волиш, са сиром и шунком и Милка чоколаду.

Глистон, мало стидљиво, пружи руку, узме сендвич и поче брзо да једе јер је био гладан. Црвон га је само гледао и ћутао. Одједном се тргну и нервозно поче да обилази око Глистона, да му чисти одело и скупља добро познате ствари, бургије, сијалице, акумулаторе и ко зна шта још. Да, сетио се, треба да пожуре, што пре сиђу са планине и седну у авион који их је чекао на аеродрому. Заправо, желео је да се што пре врате кући, да се играју, причају.

Како су становници ливаде дочекали Глистона није лако описати. Већ је почела да пада ноћ, али нико није отишао својој кући. Сви су били радосни и сви су хтели да буду што ближе Глистону, да га што боље виде и додирну. Хтели су нешто да питају Глистона, али ни сами нису знали шта. Можда колико је храбар, како је било у **Земљи**, да ли се плашио...? Да га питају да буду највећи другари и ко зна шта још.

Глистон је био збуњен и уморан, али му је било драго што поново види своје пријатеље. Црвон је некако заштитнички све време био поред свог другара. Био је срећан, чак су му и сузе неконтролисано клизиле низ лице и он је безуспешно покушавао да их сакрије од осталих становника ливаде. Мислио је само како да, што пре одведе Глистона кући, да му се другар одмори од напорног пута, а после тога да се друже и играју до миле воље. Први пут је био истински срећан. Како је дивно имати пријатеља, имати неког са ким ћеш поделити живот, његов смисао и лепоту.

Издавач и уредник
Драган Миловановић

Илустрације
Иван Предојев

Техничка обрада
Небојша Петровић
Александар Ђурић

Тираж
1000 примерака

Штампа
ГРАФОС - Ужице

Београд, 2011.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

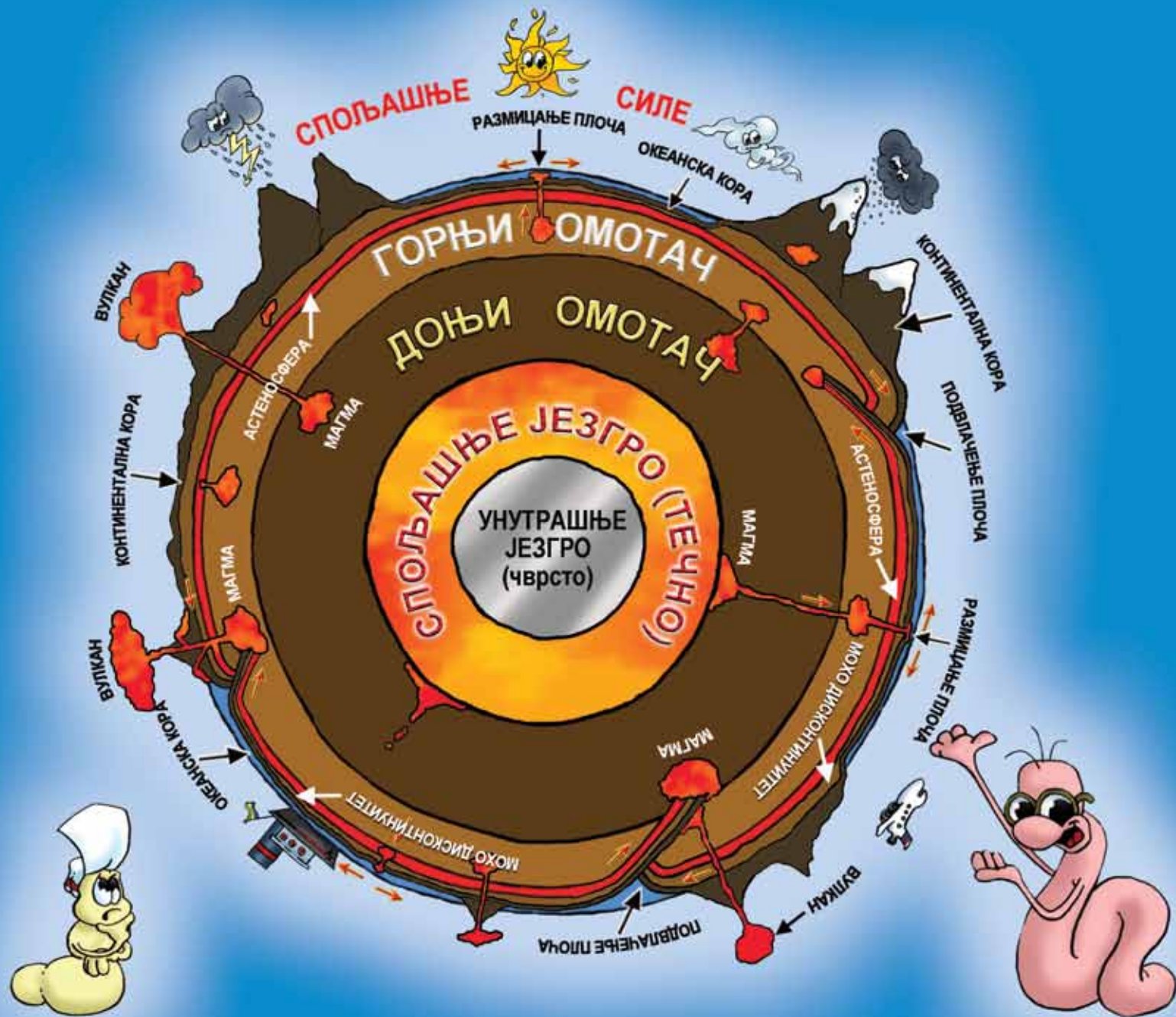
55(02.053.2)

МИЛОВАНОВИЋ, Драган, 1949-
Глистон путује у Земљу / Драган
Миловановић ; [илустрације Иван Предојев]. -
Београд : Д. Миловановић, 2011 (Ужице :
Графос). - 47 стр. : илустр. ; 19 x 28 cm

Тираж 1.000.

ISBN 978-86-905531-0-5

COBISS.SR-ID 183113740

"За чистоту дечје душе, знатижељу
и љубав коју носимо у нама ..."

ГРИСТОЊ ПУТУЈЕ У ЗЕМЉУ

"За радост сазнања и лепоту истине,
и сунчев зрак и небо плаво,
за лептира и цвет и јабуку црвену
и камен у планини и жубор потока,
за љубав, мир и благостање
и жутог и црног друга
за њихово сутра, и сутра њихове деце."

"Нема ничег лепшег од проучавања Земље.
Она нас истински учи животу,
дају и му смисао и лепоту ..."

ISBN 978-86-905531-1-2

9 788690 553112